Published and distributed under permit (No. 322), authorized by the Act of October 6, 1917. on file at the Post Office of New York, N. Y. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

שנה שביעית HATOREN גליון יב (ריב)

התורן

עתון שבועי

יוצא בכל יום ששי

התוכן

VOL. VII NEW YORK, JUNE 4, 1920 No. 12 (212)

HATOREN
Published weekly by the
ZIONIST ORGANIZATION
OF AMERICA
55 FIFTH AVENUE, NEW YORK.
Telephone, Chelsea 247

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ־לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 55 Fifth Avenue, New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class matter March 14, 1916, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

מחיר גליון 10 סנטים

זכרו את

יום הפרחים

ביום א׳ כ״ז לחודש סיון, תרף

JUNE 13, 1920

לטובת

הקרן הקימת

לעם ישראל בארץ־ישראל

VOL. VII NEW YORK, JUNE 4, 1920 No. 12

התורן

יוצא לאור על־ידי
ההסתדרות הציונית
באמריקה

—

העורך:
ראובן בריינין

שנה שביעית ניו־יורק, י"ח סיון, תר"ף גליון שנים־עשר

קוֹנְגְרֶס קָבוּעַ

התמצית, או המסקנה האחרונה, של שני ימי הקונגרס היהודי בפילדלפיה יכולה להתבטא בהפתגם הקצר: „מת הקונגרס — יחי הקונגרס!"

בפילדלפיה נולד הקונגרס היהודי אחרי חבלי לידה קשים וממושכים, נולד בקולי קולות — ושם גם מת מהמת אפיסות כחות, ושם גם הובל לקבורה. קצור ימים ושנים היה גורלו מאז הולדו. אָמנם בהולדו הבטיח הרבה, וגם היה יכול לקיים הרבה, אַך יולדיו — או יותר נכון: אומניו שטפלו בו — רצו במיתתו, אם מתוך חניקה או מתוך נשיקה, תיכף כשהראה סימני חיים.

לא נבוא פה לספר לא בשבחו ולא בגנותו של הקונגרס המת. לא נבוא פה לספר גם את תולדותיו הקצרות, שהיו מלאות טרגדיות וקומידיות. לא נתעכב כאן גם על הסבות שגרמו למחלתו הפנימית, לאפיסות כחותיו, ואחרי כן למיתתו בהכאת־פטיש אחת בידי היושב ראש של כנסית פילדלפיה. זאת נניח הפעם לסופר ההיסטוריה של יהודי אמריקה.

כאן נציין בקצרה: בי"ג סיון בשעה האחת־עשרה ושנים־עשר דקים בערב מת הקונגרס היהודי בפילדלפיה — וגם יהי זכרו ברוך.

בכל אופן ועל כל פנים היה מומנט יפה בחיי יהודי אמריקה.

גוע הקונגרס הארעי ובאותו רגע נולד הקונגרס הקבוע. את הראשון לא הספידו וגם פטרוהו בלא לויה. ועל השני, יורשו היחידי, שמחו בהולדו. והשמחה היתה גדולה. בהכאת־פטיש על העמוד שעל הבימה המיתו את הקונגרס החולה, ובהכאת־פטיש נולד הקונגרס החדש — או אותה הבריה הנפלאָה העתידה להתלבש בצורת קונגרס.

כך עושים אצלנו היסטוריה. הכאת־פטיש — ודיה.

* * *

אין כל ספק שנולד דבר־מה בפילדלפיה ברגע מיתתו של הקונגרס הארעי, שאָסור היה לו להאריך ימים על־פי איזה חוזה שעשו, מי שעשו, עם איזה מפרנסי הדור.

ואין גם כל ספק שכמעט כל הצירים שבאו לפילדלפיה רצו ורוצים באמת בקונגרס יהודי קבוע, בקונגרס כהלכה והראוי לשמו.

בכל זאת קשה להגיד מראש מה יהיה טיבו של העובר הלאומי החדש הזה, שכבר כנוהו בשעת התרוממות הרוח וחדות הנצחון בשם „קונגרס קבוע". מי יתן ויהי נאה לשמו ושמו נאה לו.

לא נבוא פה לדבר על אדות הנַחיצות של קונגרס קבוע, לא נבוא לתאר גם את הגודל ואת היופי שיש במוסד לאומי קבוע כזה — הדברים עתיקים, ולא אחת חזרנו עליהם. לא נבוא גם להאיר ולהעיר על הרעיון הגדול של קונגרס יהודי כללי, קונגרס עולמי שבו יתבטא ויתגלם רוחה של כל האומה העברית — זו התקוה וזו השאיפה היותר גדולה והיותר נהדרה של עם נרדף ונענה. לא נטעים פה גם ההערה, המובנת מאליה, שבלי קונגרס יהודי קבוע באמריקה אין כל תקוה ואין כל אפשרות לקונגרס יהודי עולמי.

אָנו חושבים שאין גם כל צורך לבאר לקוראינו שיש בקונגרס יהודי קבוע באמריקה משום פקוח־נפשות אחינו בארצות שונאיהם ומדכאיהם, וכי אם, חלילה, לא יוסד הקונגרס הקבוע על מכונו אָז יגדל החורבן וירב היאוש בקרב אחינו שמעבר לים. יען כי כל העינים נשואות שם לאחיהם שבאמריקה כי יבואו לעזרתם ולהצלתם. הקוראים העברים יודעים זאת מעצמם. כך אָנו חושבים לכל הפחות.

כן אין כל צורך לנמק פה את נחיצותו של קונגרס יהודי קבוע משום שכבר עבר זמנה של השתדלנות, השתדלנות של יחידים לוא יהיו גם גדולי הדור, משום שקונגרס כזה אם יוסד באמת ואם תהיה בו די חיות פנימית יש בו כדי לחנך את היהודים במדינה זו למעשים טובים, לעבודה צבורית ולאומית פוריה ונאה לשם ישראל ויש בו כדי לחנך לשחרור עצמי, להגדרה עצמית ולעממיות בריאה ומשום שקונגרס כזה, שעלה במחשבתו של יחידים, הוא כלי המחזיק ברכה מרובה לאחדותו של עמנו — זו האחדות שאנחנו רודפים אחריה כל ימינו והיא, כמו להכעים, משתמטת, מתחמקת ובורחת ממנו.

אין כל צורך להביא פה את הנמוקים הללו משום שבלתי הדשים הם.

היינו יכולים למנות פה עוד מעלות טובות וסגולות יקרות שיש למצוא בקונגרס יהודי קבוע — אבל לא זוהי כוונתנו הפעם.

מה שרצינו הפעם להעיר הוא זה: לעת עתה הם רק הציונים (בין שהם ציונים סתם בלי שם לואי, בין שהם מזרחים ובין שהם פועלי־ציון), רק הלאומיים המובהקים, הלאומיים מדעת ומתוך הכרה פנימית עמוקה רוצים בקונגרס יהודי. ורק הם, הציונים והלאומיים, מסוגלים להשיג את הגודל הצפון ברעיונו של קונגרס יהודי קבוע. וסוף כל סוף — למה לנו נכחד את האמת — הרי אָנו חפצים, הרי אָנו שואפים להכניס את ההכרה הציונית והלאומית אל הקונגרס היהודי. הלא קונגרס יהודי בלי הכרה לאומית עמוקה ובלי השאיפה הנאמנה לעזור לבנין ביתנו הלאומי בארץ אבותינו — הלא לקונגרס מכונתי כזה שאין בו נשמה עברית, נשמה לאומית חיה, אין כל ערך, ואם עוד לא נברא מוטב לו שלא יברא ואיננו כדאי לשמו.

ועל־כן עומדים היהודים המתבוללים, המתבוללים מדעת ושלא מדעת, המתבוללים הגמורים והמתבוללים למחצה ולשליש, בין שהם מתבוללים ברצונם הטוב ובין שהם מתבוללים מחמת אונס, היהודים המתבוללים בשביל הפרנסה או משום שבלעו אל קרבם תרבות נכריה מבלי אשר אין בהם אף קרן־אור אחת מהמאור שבתרבותנו אָנו; ועל־כן עומדים כל היהודים הקרים, כל שונאי ציון, כל הכופרים בעיקרי הלאומיות העברית וכל המתנגדים לתחיתנו; ועל־כן עומדים כל אלה היהודים המצפים למשיחה של הריבולוציה הסוציאלית, — על־כן עומדים כל אלה היהודים מרחוק להתנועה, או התסיסה, של הקונגרס. נסו אָמנם להתקרב ונכוו בגחלתנו ונרתעו לאָחור. הציצו בפרדסנו — ונפגעו. נמנו וגמרו כי התנועה הקונגרסית אינה אלא תנועה ציונית בצורה חדשה. ועל־כן נזהרים הם לבלי נפול חלילה אל „רשתנו“ הפזורה לרגלם. יראים ונזהרים הם מ„רשתנו“, שמא נבוא לציין (כלומר: לעשותם לציונים) ולהלאים אותם. ועל־כן לועגים הם לה„מהומה והמבוכה“ (בעיניהם הם היא רק מהומה ומבוכה) של התנועה הקונגרסית.

והגיע הדבר לידי כך שהציונים באמריקה מפזרים עתה את כחותיהם כלפי שתי חזיות: כלפי היהודים המתיחסים בקרירות־רוח ובשויון־נפש אל השאיפה למהר ולבנות ביתנו הלאומי על אַדמת אבותינו וכלפי היהודים המתנגדים לקונגרס קבוע.

והדבר דורש עיון רב, ברור המושגים וקביעת הגבולים.

טִפּוּסֵי הַקּוֹנְגְרֶס

(שרטוטים חטופים).

מאת

בן־סופר.

הצירים תפסו באולם הגדול והיפה מקומותיהם. בין הצירים נמצאות גם נשים אחדות — צירות אל הקונגרס. גם הן מעמידות פנים רציניים, כאילו כבר יושבות הן, בתור נבחרות, בפארלאמנט יהודי. ציר הקונגרס מרגיש את עצמו יותר חשוב מציר של ועידה סתם. השם „קונגרס“ בלבד כבר משפיע עליו ומרים את ערכו בעיניו. בדמיונו מרחפת דמות בנין־הקונגרס הנהדר של וואשינגטון. באחד מחדרי הרוח הסמויים מתרקם צירוף של מלים שוות ושל מושגים קרובים. בטוי של אחריות חרות על רוב פני הצירים והצירות. ניכר, שהם מרגישים את התפקיד החדש שבחייהם: שליחות הצבור הגדול אל הקונגרס היהודי — מוסד חדש ורב־הערך בישראל, שכמוהו לא היה לו עוד בגולה. אולם יחד עם זה מורגש באולם אוירה של ועידה ציונית. הנך רואה פה כמעט אותם הפנים, אותם האנשים עצמם, אותם השופטים, אותם הרבנים, אותם העסקנים ואותם העשירים היחידים ואותו קהל הרואים הסקרנים, שראית זה לא כבר על אחת הועידות הציוניות.

על־יד פתח האולם הגדול הנך פוגש את היהודי בעל הזקן הלבן והנאה ובעל הפנים הפאטריארכאליים הידועים לך מכל האספות והועידות העבריות והציוניות. הזקן הטפוסי ,צובא על הפתח. על ידו חבילה של קונטרסים עברים — הוא חבורו הנקרא על שמו ואשר „בו מבואר מי הוא האיש אשר התחיל ליסד המושבה הראשונה בארצנו הקדושה“ ואשר „בסופו איזו דרושים המדברים בשאלות הזמן ההוה“. הזקן הזה מעריך את ערכה והצלחתה של כל אספה פומבית ושל כל ועידה — גם את ערכו של הקונגרס היהודי — על־פי מספר האכסמפלארים של חבורו הנמכרים על־ידו בחריצות מיוחדה.

אני שואל את המחבר הזקן: „מה דעתו על הקונגרס?“ הוא מכבדני בתשובתו: „קונגרס לא גרוע — מכרתי ששים אכסמפלא־רים מחבורי. הנני בכל לבבי ונפשי בעד קונגרס קבוע (פערמא־נענט), ואם גם הצירים יסכימו לזה, אז אדפיס מהדורה חדשה מחבורי“.

גם מקומו של הלץ — הלץ של כל הועידות — לא נפקד בקונגרס זה. הוא יושב — יותר נכון: משתרע — על־יד שלחן

עִקּוּם־הַפְּשָׁט

„וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר“ —
מִי יַעֲבֹד אֶת־מִי ?
הָרַב אֶת־הַצָּעִיר —
כֵּן נִרְאֶה לִי.

לִי יַסְכִּים כָּל פַּשְׁטָן
כִּי צָדַקְתִּי אֲנִי . . .
וּבְכֵן עֲבֹדָתֵנוּ
רַק עִקּוּם־הַפְּשָׁט הִיא . . .

כֵּן נִחְיֶה בַגּוֹיִים
עַל־עִקּוּם־הַפְּשָׁט —
לֹא נוּבַן כִּפְשׁוּטֵנוּ
אַף מְעַט מִן הַמְּעַט . . .

הֲנָבִין עַצְמֵנוּ
לַאֲמִתַּת־הַפְּשָׁט ? . . .
בְּפִלְפּוּל, בִּסְבָרָא
וְנִעֲנוּעֵי־הַיָּד ! . . .

מ. מ. דוליצקי.

כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ וְדִקְדּוּק הַלָּשׁוֹן

מאת

הרב שמריהו ליב הורביץ.

כתבי הקודש שלנו היו נחלת כל עם ועם, אולם לצערנו הגדול לא רב הוא בערך מספר היהודים שכתבי הקודש שגורים על־פיהם, כאשר הם שגורים בפי כל איש ואשה למקטן ועד גדול אצל האנגלים, למשל, ואומה זו היא אדוקה בדת הנוצרית עד למאוד, ולא זו בלבד שהיא אדוקה בדתה, אלא שגם שולחת שלוחים עד קצוי הארץ לעשות נפשות לדתה, ובמה תפעל כל זה? בכתבי הקודש שלנו! ואנחנו שיצרנו את התנ"ך, הנה הוא מוזר ונכרי לנו ולבנינו!

והננו למסור פה בקצרה את דעותיהם של גדולי חכמי האומות בדורנו בנוגע לכתבי הקודש שלנו ועד כמה גדולה ועמוקה השפעתם גם על אלה שאינם מילדי ישראל.

אלכסנדר פון הומבולדט, חוקר־הטבע ונוסע מפורסם, מביע את רגשי השתוממותו על השירה העברית שבתנ"ך שאין כדוגמתה ליופי ולעומק ולגעגועים על האלהים, ועולה היא בערכה על יתר חלקי השירה שלכל עם ועם.

ב. מקאפי, כהן נוצרי אמריקאי ומחבר ספרים ידועים, מודה, כי התנ"ך השפיע הרבה על דברי ימי אנגליה. מיום שתורגם התנ"ך לאנגלית עשה זה רושם גדול ועמוק על העם האנגלי ותרבותו; האנגלים קשורים אל התנ"ך בכל נימי נשמתם. המלכה וויקטוריה היתה מרבה לקרוא את התנ"ך, ובשעה שבאו אליה שליחי המזרח שמה את ידה על ספר־הספרים ואמרה: הספר הזה הוא היסוד של אנגליה.

העתונאים, כמעט לרגלי היושב־ראש שעל הבימה. ביאוריו ופירושיו לדברי הנואמים, שהוא מכריז בקול משונה, אינם מצליחים הפעם. לשוא הוא מנסה להפסיק בהערותיו התפלות את הנואמים מעל הבימה או מתוך כסאות הצירים — אין איש שם אליו לב. סר צלו, ירד מזלו. הקונגרס הוא רציני יותר מדי, ואין משגיחים בהלץ. לשוא הוא מתאמץ להשתגע. אפילו חוצפתו כלפי גדולי הקונגרס אינה מהניה.

מספר גדול של עתונאים, החל מהעורכים בכבודם ובעצמם וכלה בהמגיהים. רובם הם בעצמם צירים אל הקונגרס ומרגישים הפעם את חשיבותם הכפולה. הם יוצרים הפעם היסטוריה וכותבים היסטוריה.

הרוח השורר באולם הוא רציני באמת. שאלת קיומו של הקונגרס עומדת על הפרק. אבל יחד עם זה אינך יכול להעלים עין מהפרצופים המובהקים, שיש בהם גם מגוחכים, שנועדו במקום זה. הנך מכיר טפוסים שונים. הרי לפניכם אחדים:

הציר המומחה.

בן אדם בשנות העמידה. מחוזאי. בעיר מושבו הוא עסקן ידוע, איש אמיד ונותן לכל דבר שבצדקה בעד קרובים ובעד רחוקים. הוא נותן לקרן הגאולה וגם בעד חללי המלחמה. הוא הציר הקבוע שבוחרים בו בעיירתו לכל ועידה ציונית, וגם לכל ועידה של אחת ההסתדרויות הלאומיות האחרות. את הוצאות הנסיעה ויתר ההוצאות הקשורות בכל ועידה הוא משלם תמיד מכיסו. על הועידה — ובנידון זה על הקונגרס — הוא תמיד עסוק וטרוד, תמיד נוח להתלהב או להתרגז. הוא מצביע תמיד בהנאה מיוחדה. **שמח הוא, כי יש בידו להכריע את הכף לצד זה** או לצד אחר. את ה„הן“ שלו הוא קופץ להשמיע לראשונה ובקול רם וחותך. הוא נותן את האות ליתר הצירים לקום מכסאותיהם בשעה שנתן שטרוים מופיע על הבימה. בכל שעת הכושר, בכל הזדמנות ראויה לזה, הוא מתחיל לשורר את „התקוה“ ומעורר בהתלהבותו גם את האחרים לשורר. הציר המומחה מרבה לבקש מאת היושב־ראש, כי ירשו לו לדבר „אל הסדר“. לפעמים, — למען ירגישו בישותו על הועידה או על הקונגרס, — הוא פונה בקול רם אל היושב־ראש בהערתו, כי יאסרו באולם את העישון. הוא הקופץ בראש להציע, כי יביעו תודה לאחד הגדולים בעד — אחת היא בעד איזה דבר.

כן, הציר המומחה עבד קשה על הקונגרס. הוא נטל על שכמו את כל כובד האחריות בעד גורלה של האומה העברית, הוא היה העמוד התיכון של הקונגרס, הוא כוון את הרוחות, השגיח על

העני והעשיר, כולם קוראים את התנ"ך ושואבים מתוכו רגש ותוכן לחייהם.

הפרופיסור ע. קאוטש, מורה לתיאולוגיה באוניברסיטה של האלה, אומר, כי לא מצא מימיו ספר דתי ומלא יופי וחקירות אלוהיות עמוקות כמו הספר איוב.

הסגנון של התנ"ך השפיע הרבה על הסגנון של הלשון האנגלית. פרופיסור ר. גארדנר אומר, כי אלה היודעים את הספרות האנגלית ידיעה עמוקה והגונה מסכימים כולם כאחד, כי הצורה היותר גבוהה של הסגנון האנגלי הוא סגנון התנ"ך. אם רוצים לדון על טיבו וטובו של סופר חשוב, אז דנים עד כמה סגנונו דומה ומתאים אל סגנון התנ"ך, ובאותה מדה שסגנונו אני רחוק מסגנון התנ"ך בה במדה גרוע הוא בערכו. ולא רק הסגנון, אלא גם השפה האנגלית חייבת הרבה לשפת התנ"ך. המלים הנמצאות בהתנ"ך המתורגם לאנגלית הן המלים היותר מצויות והיותר מפורסמות בשפה האנגלית, ובהן משתמשים לרוב גם בדבור, מפני כי העם האנגלי קורא את התנ"ך בתמידות ואותן המלים שגורות בפיו.

והספרות האנגלית מרבה להשתמש בהחומר רב־הכמות והאיכות של התנ"ך: התוכן, הצורה, ההרצאה, היופי, המשלים, הפתגמים והמבטאים. רעיון אחד שבתנ"ך גרם ליצירת אלפי ספרים שנדפסו ושנתפשטו בין הקוראים המרובים.

הפרופיסור מש. פ. קינט, מורה לספרות התנ"ך, אומר, כי משעה שנחרבה ארץ־ישראל, הנה הספר, ביחוד התנ"ך, מאחד את כל חלקי האומה העברית בארצות שונות. התנ"ך משמש עכשיו בתור ארץ ובתור שפה חיה, והוא הגורם לקיום העם בגולה.

אלכסנדר ווהייט, כהן דתי ומחבר מפורסם, אומר, כי בכל ספורי האהבה שבספרות העולם לא מצא ציורים של אהבה טהורה חזקה ונאמנה ויפה כמו בספר רות.

הפרופיסור ק. היינריך קורניל, מורה לתולדות התנ"ך בהאוניברסיטה שבהאלה, מביע את רגשי התפלאותו על ספר התהלים שאין כדוגמתו לטוב וליקר ולקדוש. וספר זה הוא ספר של השתפכות הנפש בגעגועים פיוטיים לא רק לישראל, אלא לכל האנושיות. לתאר את יקר ערכו של ספר התהלים שבו ימצא נוחם, צרי ומזור כל לב שיש לו רגש דתי ופיוטי אי־אפשר בלי עזרת המליצה האלהית של ספר התהלים עצמו.

הרגש הדתי מתבטא בתהלים באופן שאין כדוגמתו. העושר הפיוטי שבתהלים הוא כל־כך בשפע עד שאין לו מדה וגבול. הנשמה הפיוטית העשירה של האדם המרגיש מוצאת בספר זה את בטויה ואת נחמתה, ובתמונה דתית טהורה וזכה שאין דוגמתה. אתה מוצא בספר זה געגועים, יגון, עצבות, תשובה, חרטה, תהלות ותשבחות, תודה והערצה, וכל מה שאדם מרגיש וחושב, כל נטיותיו, רגשותיו, תשוקותיו, מאוייו וזעזועי הנפש היותר קלים ודקים, — כל אלה מוצאים את בטוים הנכון בספר התהלים.

דזאן ראסקין, המבקר לאמנות בספרות האנגלית ומחבר מפורסם באנגליה, מספר, כי אמו הכריחה אותו בשחר ילדותו לשנן את התנ"ך בכל יום ויום וללמוד בעל־פה פרקים חדשים. במשך של שנה אחת היה עובר על ספר התנ"ך וידע אותו בעל־פה, וכל כשרונו והצטיינותו בתור מבקר וסופר קנה, לפי עדותו, הודות לבקיאותו הרבה בתכנו ובסגנונו של התנ"ך.

הפרופיסור אליוט, מי שהיה נשיא האוניברסיטה ההארוואדית, אומר, כי לא תמצא בשום לשון וספרות שבעולם תאורים וציורים כל־כך הגונים על־דבר האלהות ועל־דבר יצירת התבל כמו שאתה מוצא בספר התנ"ך; בשום ספר שבעולם לא תמצא תאור כל־כך יפה ונעלה

הסדרים. עינו היתה פקוחה על ה„בריונים" לבל יחללו את כבוד הכנסיה, ששמה יחרת באותיות זהב על לוחות דברי ימינו.

הציר המומחה אינו מצביע לעולם בעד הצעה הבאה לא מעל הבמה. רק אנשי־הבמה המה לו לקו. אליהם יתבונן, לדבריהם יטה אוזן. כתום הישיבה מתאמץ הוא להיות בקרבתם של ראשי הקונגרס. הוא מרוצה ומלא נחת כשהם מדברים אתו מלים אחדות קטועות. הוא מנענע ראשו ומסכים לכל היוצא מפיהם. כולם הם „גדולים" בעיניו, והוא נהנה מזיו פניהם. אין הוא יכול לשכוח עד היום, שלפני שנים אחדות הגיד לו לואים ד. בראנדייס, על אחת הועידות הציוניות, בפירוש: ! Hello

---

ציר שיצא מגדרו.

ציר צעיר. תמיד היו יכולים להשען עליו ולבטוח בו שלא יתקומם ולא יתן יד להני בריוני. הוא קונה לו שם בשתיקתו, בזהירותו ובמתינותו. והנה פתאום — מזלו מרד בו — נמשך אחרי נאומו הנלהב של אחד החברים מהאופוזיציה. בעצמו של דבר אין הוא יודע ואין הוא משיג בשביל מה חוצב הנואם להבות אש וצועק בגרון נחר. אבל שומע הוא, כי הנואם לוחם על זכותה של הדימוקראטיה, כי מטיח הוא „דברים קשים כגידים ובוערים כלפידים" נגד המנהיגים הנוטלים להם עטרה לעצמם ואיש לא נתנה להם, נגד המאשרים המתעים, נגד הפוסעים על ראשי העם — והציר הצעיר התרגש. והנה הוא קופץ ממקומו והוא דורש מאת היושב־ראש את רשות הדבור. אין הוא יודע בעצמו איך התחוללה בקרבו המהפכה, איך יצא מגדרו והיה ל„מורד". והנה הוא נואם בקול צרוד ומשתומם בעצמו על „גבורתו" וחוצפתו כלפי הגדולים. היושב־ראש מפסיקו וקורא, כי דברי הנואם הם שלא מן הענין. הנואם הצעיר אינו שומע את קריאת הנזיפה של היושב־ראש והוא ממשיך את דבריו. צריך הוא הפעם להגיד דבר־מה, ואין הוא יודע בעצמו מה עליו להגיד ואיך ינסח את דבריו המתפרצים בבת־אחת ברוגז מפיו ונשמעים כהברה עמומה מבלי חתוך האותיות. היושב־ראש הקפדן מכה בפטישו בכח וכבר נוטה הוא לתת להנלהב את הרשות להגיד מה שיש לו להגיד. אולם הציר הרותח כבר יושב על מקומו. לא היה לו מה להגיד. בינתים הקים שאון באולם, ועתה הוא מתפלא על עצמו: מהיכן לקח לו אומץ־לב כזה להתמרמר על הנשיאות ולעמוד לימין חברי האופוזיציה בשביל האופוזיציה שאינה ברורה לו כלל. עתה נח מזעפו, והוא נותן בלבו הודיה לאלהים על אשר נטלו ממנו את רשות הדבור. לפני חבריו הוא מתפאר, שכבר היה ערוך בלבו נאום חריף,

על־דבר יצירת התבל כמו שאתה מוצא בהפסוק הראשון שבתורת ישראל: „בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ“!... ההשגה העברית בנוגע להתכונה האישית של בן־האדם כמו שהיא מתוארת בתנ"ך היא עמוקה כל־כך באופן שאין כדוגמתה. תשוקת האדם, אכזריותו, טבעו, תכונתו, ענוייו, צרותיו ויסוריו אי־אפשר לתאר ולצייר בכל כך ח י י ם ו ט ב ע י ו ת כמו שאתה מוצא את כל זה בספר התנ"ך. וכן הדבר בנוגע להצדק והיושר, והמשפט, ואהבת האדם, שנאתו, קנאתו, תהפוכותיו, מלחמתו, תקותו, מרצו. לא תמצא בכל ספר שבעולם תאורים כל־כך נאמנים אל המציאות והחיים כמו שאתה מוצא בספר התנ"ך. ולתאר את מראות וחזיונות הטבע אל יחין שום בן־אדם להתחרות בזה עם התנ"ך!

מעולם לא היה ספר שישמש בתור מקור לדרשנות והטפה לכל תכני ועניני החיים כמו ספר התנ"ך; אין לך ספר בכל העולם שנכתבו עליו כל־כך הרבה פירושים וביאורים כמו ספר התנ"ך; באמריקה בלבד אתה מוצא כארבע מאות אספות בכל שבוע ושבוע בשביל עניני הדת והחנוך הדתי, והתנ"ך הוא הספר הראשון והאחרון המשמש תוכן לאותן האספות. יותר משש מאות אלף דרשות ונאומים והרצאות נשמעות באמריקה בכל שבוע שהנושא שלהן הוא התנ"ך. מזה תוכח ותבין, כי אין ספר בכל העולם שישפיע השפעה עמוקה כמו שהתנ"ך משפיע על מהותיהם ולבותיהם של בני־האדם! (דברי ק. ב. מיקאפה, מלומד וכהן ומחבר אמריקאי מפורסם).

התנ"ך היה הספר הראשון בעולם שהודיע לבאי־עולם את קורות התבל. גם בימי הבינים עדיין לא היה לבני־האדם ספר הגון לדברי ימי העולם. אז לא ידעו בני־האדם מה שמתרחש ונעשה בעולם. רשמו רק מאורעות בודדים שקרו בזמנם. אבל לכתוב ספר דברי הימים שכל מאורע הוא כמו חוליה בשרשרת במקרי העולם, —

ספר שכזה לא היה עדיין בעולם, מלבד התנ"ך שהוא היה הראשון והיחידי גם במקצוע חשוב ונכבד זה (ארנסט פון הארשוץ, פרופיסור לספרות התנ"ך).

עובדה מפליאה היא, כי בשעה שגוטנברג המציא את חכמת ומלאכת הדפוס בחר את התנ"ך בתור הספר היותר ראשון להדפיסו, מפני כי התנ"ך היה גם אז חביב ויקר וקדוש מאוד, והמדפיס היה בטוח, כי רק בהדפסתו של התנ"ך יצליח ולא בשום ספר אחר בעולם. מפני כי נחוץ היה אז הרבה כסף, הון ואון ומרץ לעשות את הנסיון הראשון של הדפסה, שנמשכה ארבע שנים עד אשר נגמר התנ"ך (משנת 1453 עד שנת 1456 למספרם) והיו בספר התנ"ך הראשון שנדפס שש מאות וארבעים ואחד דפים, שני עמודים לכל דף וארבעים ושתים שורות לכל עמוד (הנ"ל).

המשורר היינריך היינה אומר: „היהודים אשר הודיעו ופרסמו את ידיעת האלהים לכל בני־האדם, הורישו גם את דבר ה', הוא ספר כתבי־הקודש. המה הצילו את הספר הזה, כאשר בא הקרץ על מלכות רומא, ובזמן שנלחמו ונאבקו כל העמים והשבטים זה עם זה נטרו את הספר היקר הזה... הוא ספר ישן נושן ותכנו הוא פשוט כמו הטבע בעצמה, וסגולתו הוא כמו סגולת השמש אשר תחם לנו, כמו הלחם אשר ישביע אותנו, ובצדק יקרא גם בשם „כתבי הקודש“. מי אשר נכרתה מלבו אמונתו באלהיו, ימצאנה שוב בקראו בספר הזה, ומי שלא האמין מעודו בה' ירגיש, כי רוח אלהים מנשבת מבין שורות הספר הזה. היהודים היודעים להוקיר כלי־חמדה זה ידעו להציל את הספר היקר הזה, אוצר כל כלי־חמדה, מחורבן בית־מקדשם ומהריסת ממלכתם“.

„עוד הפעם קראתי בספר כתבי־הקודש. ספר נעלה הוא! כמה יקר הוא אופן ספוריו! דבריו המה טבעיים

ולולא שאסרו עליו הדבור, כי־אז היה משליך את האמת המרה בפני היושב־ראש על עוות משפטו וקלקול הנהגתו.

הציר המבקר.

הוא תמיד מיואש. על הכל הוא מותח דין קשה. לא כך היו צריכים לסדר, לא באלה היו צריכים לבחור ולא כך יוצרים היס־טוריה בישראל. הוא נגש וזועף אל כל חבורה, אל כל קבוצה של צירים אחרי נעילתה של כל ישיבה ומתאונן: „חסר פה דבר־מה. לא דבר־מה, כי־אם העיקר חסר. „המלה הגדולה“ נשארה בלתי הגויה. חללו את קדושת השעה. לא התרוממו אל הגובה הדרוש. אין התלהבות אמתית, רק זיקי אש עשויה. אין נשמה בקונגרס זה. הנך שומע רק את חריקת גלגלי המכונה הציונית. הוי, המכונה! היא מאבדת הכל. האם שמעת מימיך קתגרס יהודי בלי המטיף הלאומי צבי מאסליאנסקי? קונגרס של גמדים, של ננסים! ההצעות בלבלו את המח וגזלו את הזמן. ההצעות והקריאות „אל הסדר!“ — זוהי קללת אלהים הרובצת עלינו. וגם האופוזיציה היתה טפשית והסרת כשרון. רק צעקנים, רק בעלי השקפה מוגבלה, רק רודפים אחר הכבוד, רק כנופיה של קבצנים נאים, של „סקאנדאליסטים“ — ותו לא! ואיזו נאומים

ריקים! רק פטפוטים בעלמא שחזרו עליהם פעמים לאין מספר. למה הם מטפסים על הבימה?“

הציר המבקר הקשה הוא תמיד נרגז, ואל כל אשר יפנה יטיל ארסו. הוא צמא בכל רגע לאיזו הפתעה חדשה, לאיזו סנסאציה זרה ומרעידה את העצבים, לאיזה מומנט של הרמת הרוח, לניב של נביא, להברקה פתאומית וכדומה. הוא מתאונן על שהיושב־ראש מדבר דוקא וכמו להכעיס אנגלית. וכעבור רגע הוא כועס על אחד הצירים שדבר יהודית שבורה ורצוצה. או: אנגלית טהורה — או: יהודית כהלכתה! והוא קורא בחרון אפו: אין זה קונגרס, כי־אם קומידיה מגוחכה וגרועה! והנא זה למה הוא מתלבט בין רגלי הצירים, למה הוא מתערב בכל הענינים ומדבר עזות לכל איש? אצלנו הכל אפשר!

הציר מתמיד לשבת באולם הקונגרס. וכל אשר הוא שומע, כל אשר הוא רואה, נעשה לו חומר לבקורת, לבקורת בלי רחמים — וכפי הנראה, נהנה הוא הנאה משונה מבקרתו. מתרומם הוא בעיניו על־ידה. הוא נסע אל הקונגרס רק בשביל שיחזור משם עם בקורת חריפה. והנה היא כבר ערוכה בפיו. נסיעתו לפילא־דלפיה לא היתה לשוא.

מאוד, בפרי השדה, בפרחי הגן, בימים ונהרות, בכוכבי השמים. הספר הזה הוא באמת ספר ה', דברי אלהים. יתר הספרים המה רק פרי עשתונותיו של המין האנושי, אבל כתבי הקודש המה דברי אלהים."

תועלת כתבי הקודש נכיר ביותר אם נראה הרגש המוסרי, הרעיון הנעלה שעליו נוסדו הספורים. בספורי כתבי־הקודש נראה האמת מבצבצת מכל שורה ושורה. אין כאן לא אהבה ולא שנאה, לא נטיה צדדית לאיזה מן הפרטים.

ספרים שלמים בשפות שונות כבר נכתבו על־אדות ספרי התנ"ך ובימינו ובדורנו זה קשה הדבר לחדש או להוסיף דבר־מה על דברי החוקרים והמבקרים שקדמונו. ועם כל זה נוסף מקצוע מיוחד בחקירת דברי הנביאים, קורותיהם, דעותיהם והשקפותיהם הבהירות והנעלות והמהפכה הגדולה שגרמו במלחמתם בעד הצדק בעולמנו.

סגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד (סנהדרין פ"ט, ע"א), כי אף את רוח ה' דובר מפי הנביאים ומלתו על לשונם, בכל זאת הנה יש סגנון מיוחד לכל נביא ונביא, והוא תלוי בהכנותיו הטבעיות והשכליות, בעוז כח המדמה שלו ובעושר כחו הפיוטי. ומלבד זה הנה גם למצב המדיני והמוסרי יש השפעה מרובה על הגיון הלב ומעוף ההרגשות של מליצי כל דור ודור בכלל, ומליצת הנביאים גם היא משתנית שנוי רב לפי מצב האומה בשעתה. בהיות ישראל עוד על אדמתו, בית־המקדש על תלו, ומלכיו מקרבו יושבים באוהל דוד, היתה נפש הנביאים מתהלכת על פסגת מרום המליצה. אך בגלות ישראל מעל אדמתו, ההיכל נשרף ונר דוד כבה, התעטפה נפש הנביאים עליהם ורגשותיהם קפאו בלבבם. ובהלקח מהם ששון ישעם לא שב להם גם אחרי עלות העולים מבבל, כי לא שבה שבותם כמקדם. קבוצם היה קטן ודל, נפשם בתוך לבאים, — שכניהם הרעים, — ארצם עזובה ושוממה, גם בית ה' עוד לא נבנה. על־כן נבדלה מליצת הנביאים האחרונים, יחזקאל שנבא לגולים בבבל, חגי, זכריה ומלאכי שנבאו לעולי בבל, מנבואת הראשונים שנבאו בהיות ישראל על מכונו, הבדל נראה ומורגש מאוד. תחת שפעת הרעיונות הנשגבים אשר שפעה ממקור רגשות הנביאים הראשונים כגלי מים חיים, הננו מוצאים בנבואת נביאי הדור ציורי חזיונות, מליצות, חידות ומשלים מקושטים. גם מוסרי הנביאים הראשונים חצבו להבות והחרידו את ההרגש המוסרי, ומוסרי הנביאים האחרונים הם תוכחות ואָלות, או הערות מושכלות המעוררות את ההרגש המדעי.

הַוְּעִידָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל הַהִסְתַּדְּרוּת הָעִבְרִית בְּאַמֶרִיקָה

(סקירה כללית).

על הועידה השלישית של ההסתדרות העברית באמריקה, שהיתה בניו־יורק באמצע ירח זיו, עברו חבלי־לידה קשים והם שהבדילוה לטובה מאחיותיה הקודמות. חסר היה לה כל ברק וכל זוהר חיצוני, ובכל זאת היתה רבת־הענין, וכמו שיש לקוות — גם רבת־התוצאות. התרגשה שם התנגשות חזקה בין שתי שיטות עבודה מסוימות, וכל האומר, כי היתה בועידה זו מלחמה שלא לשם שמים, כי־אם מלחמה אישית מכוונה כנגד מי שהוא מצד איזו „כנופיה" שהיא — אינו אלא טועה טעות גמורה.

על שלשה מומנטים התרכזה תשומת־לבם של הצירים והקהל: על הבקורת החריפה שנשמעה כנגד ההנהגה; על התפטרותו של נשיא ההסתדרות מר ראובן בריינין מנשיאותו; ועל הפרוגראמה של העבודה העברית התרבותית העומדת על הפרק בשנה הבאה.

בקרתם הקשה של הצירים וגם של רוב חברי הועד הפועל הקודם, שדעתם לא היתה נוחה מפעולתה של ההנהגה בשתי השנים האחרונות, — לא היתה סערת־פתאום שהתחוללה אך בשעת הועידה האחרונה. עוד ימים רבים לפני הועידה הורגשה בחוגים העברים התנגדות נמרצה לשיטתם של מנהיגי ההסתדרות, שהעמידו את כל עבודתה על ה ת ע מ ו ל ה בלבד.

במשך שתי השנים האחרונות עסקה ההסתדרות בתעמולה של דבור־פה בלבד, ולא יצרה אף מפעל עברי־תרבותי חשוב אחד, שיהא ראוי לשמו ולשמה. הלשכה המרכזית פנתה אל יחידים, בעלי־בתים ועשירים, שיתמכוה בנדבות־כסף; ומהאגודות העבריות, שהיו יכולות לעשות עבודה ממשית אילו התיחסו אליהן בתשומת־לב הדרושה, הסיחה הלשכה את דעתה לגמרי. סכומי־הכסף שנאספו לטובת ההסתדרות, 25 אלפי דולאר בערך, הוצאו כמעט כולם אך ורק לתכלית החזקת לשכה גדולה ופקידים רבים *; וכמה מהפקידים האלה נתמנו ועסקו בסעיפי עבודה שונים — שלא בהסכמתם, ולפעמים גם שלא בידיעתם, של חברי הועד הפועל **. לבם של העברים הנאמנים, היודעים את המצב, דוה זה כבר על חוסר הפעולות וחוסר התוצאות שבעבודה העברית של ההסתדרות; והפעם הקיפה התביעה את כל פנות הועידה: כך אי־אפשר עוד! שיטת־עבודה חדשה צריכה לרשת את מקומה של הישנה, שכבר עבר זמנה!

---

* הדברים לא נכונים. — ר. ב ר י י נ י ן.

** הדברים בלתי מדויקים בלל וכלל. — ר. ב.

בכל זאת הביעה הועידה, אחרי כל דברי הבקורת האלה, את אמונה הגמור בההנהגה, כמובן, מתוך תקוה, כי בשנה הבאה יתוקן המצב ויושם לב לדרישותיה, כפי שנתבטאו בהחלטות הבאות למטה.

וכשהודיע מר בריינין אחרי הבחירות ואחרי שבחרו בו לנשיא פה־אחד, כי מתפטר הוא מנשיאותו, נצטערו הצירים צער רב. אותו הרי לא האשים איש. הכל ידעו את כל העבודה הרבה והקשה אשר עבד מר בריינין, אשר הקדיש את מבחר עתותיו להסתדרות, שעמד בראשה במשך השנים האחרונות. ועוד יותר נצטערו הצירים, כאשר נמק מר בריינין את התפטרותו בזה, שרוב חברי הועד החדש שנבחר, הם מורים וסופרים, אשר לפי דעתו אי־אפשר להם להוציא את העבודה לפעולות; והרי האמת היא, כי הלשכה מעולם לא פנתה לעזרתם ולא השתמשה בכחותיהם. עם כל זה לא רצתה הועידה לקבל את התפטרותו של הנשיא וגם עלה בידה לפעול עליו שיחזור מהחלטתו זו. אולם תיכף לזה נתחרט מר בריינין שוב *. וכך נשארה ההסתדרות קיימת בלי נשיא. חברי הועד הפועל החדש, כמובן, מצטערים על זה הרבה; אולם אומץ־לבם לא עזבם וכולם כאחד החליטו להמשיך בכחותיהם הם את עבודת ההסתדרות העברית כפי הוראות הועידה.

הועידה החליטה שורה של החלטות, ואלו הן החשובות שבהן:

א) ליסד מיד בית־מדרש למורים, שימלא גם תפקיד „אוניברסיטה עממית" בשביל כל אדם מישראל הרוצה לקנות לו השכלה עברית גבוהה. על־יד בית־המדר"ש תהיה גם מחלקה לחנוך גננות.

ב) לשכלל את הוצאת־הספרים „קדימה" ולהוציא את הספרים לא באופן מקרי, כמו שהיה הדבר נהוג קודם, אלא על־פי שיטה קבועה מראש.

ג) לשכלל את הצד הספרותי של הירחון הפדגוגי „תרבות", היוצא על־ידי ההסתדרות ולבסס את קיומו על יסוד מסחרי איתן.

ד) לשכלל את מוסד הבימה העברית — ביחוד בשביל הדור הצעיר.

ה) ליסד לשכה להפצת הספרות והעתונות העברית היוצאת בארץ־ישראל ובשאר ארצות, כדי להפטר מן הסרסורים המנצלים את הקונים בדרשם בעד הספרים מחירים גבוהים ביותר ומעכבים באופן כזה את הפצתו של הספר העברי.

בישיבתו הראשונה של הועד הפועל החדש, שהיתה ביום ב', 24 לירח מאי, ששה ימים אחרי הועידה, נחלקה העבודה ונמסרה לועדות שנבחרו באותו מעמד לתכלית התגשמותן של ההחלטות השונות של הועידה; וכמו־כן עובד תקציב שנתי להוצאות הלשכה הראשית. חברי הועד קבלו על עצמם להכניס לצורך זה את אלף הדולארים הראשונים במשך שני השבועות הבאים. גם עובדה תכנית, שתתפרסם במועדה, להבטיח את קיום הלשכה במשך חצי השנה הבא — בסכום של כארבעת אלפים דולאר.

חברי הועד הפועל הם: יקותיאל גינצבורג, שמעון גינזבורג, מרדכי הלוי, ק. ווייטמאן, מ. ליפסון, ד"ר משה לוין, ש. ב. מקסימון, ש. עפשטיין, דניאל פרסקי, י. ז. פרישברג, א. ח. פרידלאנד וצבי שארפשטיין.

הועד הפועל החדש נגש עכשיו אל יסוד מפעלים ממשיים, כפי שהטילה עליו הועידה האחרונה, מתוך אמונה עמוקה בעתידה של העבודה העברית בארץ זו ומתוך תקוה, כי הקהל העברי, וביחוד האגודות העבריות, אשר לא הושם אליהן לב עד עכשיו, תבואנה עתה שכם אחד לעזרת ההסתדרות בגשום המפעלים האמורים למעלה, הנחוצים כל־כך.

* * *

הפרוטוקול של הועידה השלישית של ההסתדרות העברית, שהיתה בימי 16—15 למאי, ב„סנטראל דזשואיש אינסטיטוט", בניו־יורק.

הישיבה הראשונה.

נשיא ההסתדרות מר ראובן בריינין פותח את הועידה. בין יתר דבריו הוא אומר: „עד הנה היתה ההסתדרות מרכז בלי היקף, צריך למלא את החסר. עבודתה העברית של ההסתדרות העברית במשך שתי השנים האחרונות היתה עבודת התעמולה, אולם מהיום והלאה עלינו לגשת אל העבודה עצמה". הוא מציין שורה של מפעלים: שעורים להכנת מורים עברים, שעורים עברים לגדולים, הוצאת ספרים קלאסיים, הוצאת ספרי למוד, יסוד בימה עברית ויסוד ספריות. הוא מדגיש ביחוד את נחיצותו של „גדוד" עברי, גדוד של מתנדבים, שחבריו יקדישו את עצמם לזמן לא פחות משנה אחת לעבודה העברית. „אילו היו לנו, קורא מר בריינין בהתלהבות, רק כחמשים־ששים צעירים מתנדבים להגדוד העברי, כי־אז היתה כל העבודה העברית באמריקה לובשת צורה אחרת לגמרי". *

הנואמים האחרים בישיבה זו היו: הסופר ג. זליקוביץ והמלומד הזקן א. ח. רוזנברג.

נגשים לבחירת ועד הועדים.

מר א. נ. פרלברג, ציר „אגודת הסופרים העברים", מציע, שיושב־הראש ימנה את חברי הועד הזה.

מר ש. אפשטיין מהועד הפועל מציע, כי הועד הזה יובחר על־ידי הועידה.

---

* האמת היא, שלא עלה כלל בידי הועידה לפעול עלי לחזור מהחלטתי להתפטר מהנשיאות (דבר שהחלטתי עוד לפני הועידה), ועל כן בלתי מדויק המבטא „נתחרט מר בריינין". לא חרטה היתה זאת, כי־אם הוכחה פנימית. — ר. בריינין.

* מחוסר מקום לא הדפסנו את נאום־הפתיחה הארוך של בריינין. באחד הגליונות הסמוכים יודפס בשלמותו ובצורתו הנכונה. — המערכת.

החלט ברוב דעות גדול לקבל הצעת מר אפשטיין. היושב־ראש מבקש, שירשו לו למנות את יושב־הראש של הועד הזה. רוב הצירים מתנגדים גם לזה. לסוף מוותר היושב־ראש על בקשתו.

נבחרו לועד הועדים החברים האלה: ווינוגראד, רובינשטיין (בוסטון), מ. הלוי, י. ביבר, ד"ר יוסף בלוך, ח. א. פרידלאנד, ע. שמרלר, ב. שלבין, ש. גינזבורג, ד. פרסקי וש. אפשטיין.

מר פולאק מבוסטון ומר ווינוגראד נבחרו למזכירי הישיבה הראשונה.

מר שארפשטיין קורא את הדין־וחשבון על־דבר פעולותיה של ההסתדרות במשך שתי השנים שעברו.

ארבעה מזכירים היו להסתדרות במשך שתי השנים, והמזכיר האחרון עובד בלשכה רק מזמן קצר, ומשום זה לא היה מזכיר שיערוך את הדין־וחשבון בעד כל הזמן, ועל כן אין ההרצאה יכולה להיות שלמה. שתי תקופות היו בחיי ההסתדרות: 1) בריות ההסתדרות תחת חסותה של האורגאניזאציה הציונית, תחת נשיאותו של הד"ר שמריה לוין. פעולות רבות לא נעשו במשך התקופה ההיא. 2) התקופה השניה, היא „תקופת השחרור", כשהיתה ההסתדרות לעומדת ברשות עצמה זו כשמונה חדשים, וכמעט כל הפעולות הממשיות נעשו במשך העת הזאת. לפני שתי שנים היו 36 אגודות וקבוצות. רובן נתבטלו, והנסיון הורה, שאין לבטוח באגודות. התחילו לבקש חברים פרטיים, וזה היה שנוי לטובה. נערכו אספות תעמולה ב־40 ערים בערך. העמידו סדרנים נוסעים. זה היה בהסכם להחלטות הועידה האחרונה. הסדרנים האלה היו מר עקיבא פליישמאן ומר ח. זכ"ש. שני אלה עשו תעמולה רבה בערי־השדה. מר הלל אהרנוף עבד בתור סדרן בניו־יורק. מר ליאון רייכל עבד זמן קצר בתור סדרן ביוסטון, טקסאס. מספר חברי ההסתדרות מגיע בערך ל־1,787. בנוגע לתעמולה שבכתב, הנה נדפסו מאמרים רבים בעתונות וגם הוצאו שתי חוברות: „שפתנו" מאת שיינקין ו„הבית העברי" מאת שארפשטיין. כמו־כן הדפיסו מספר גדול של מגילות עפות, כמאה אלף אכסמפלארים. הוצאת־הספרים „קדימה" שנוסדה מתחילה על־ידי ההסתדרות ואחרי כן היתה לאגודה של מניות ואחרי כן לאגודה של חברים, היתה עוד הפעם למוסד של ההסתדרות. זמן קצר היה מר פ. שווייצר הגזבר של „קדימה", אבל בראותו, כי ההוצאה מרובה היא על ההכנסה, סלק את ידיו ממנה. שעורים למורים נוסדו על־ידי ההסתדרות העברית, וההסתדרות הציונית הספיקה לזה את הכסף הנחוץ. כארבעים וחמשה תלמידים נרשמו בזמן הפתיחה, שנחלקו לשתי מחלקות. בזמן האחרון נתמכים השעורים רק על־ידי ההסתדרות. המורים עד הנה היו: מר פרישברג, מר ד. פרסקי, מר ק. ווייטמאן, מר פרידלאנד ומר שארפשטיין. בשנה זו לא נרשמו תלמידים חדשים.

בירח תשרי תר"ף יסדה ההסתדרות „משרד החנוך", שהתקיים כחמשה חדשים. במשך זמן קיומו יסד את הירחון הפדגוגי „תרבות", שעד עתה יצאו ממנו ארבע חוברות.

הבימה העברית היתה גם כן פרי עבודתה של ההסתדרות. הבימה הציגה פעמים מחזה עברי בתיאטרון גדול בניו־יורק, מה ששמש דימונסטראציה גדולה לשפה העברית. ראובן בריינין היה רוח החיה בכל העבודה הזאת (מחיאת כפים ממושכה).

הישיבה השניה.

מר ראובן בריינין פותח את האספה. בוחרים ליושב־הראש של הישיבה הזאת את מר מרדכי הלוי. למזכירים — את: א. ד. מארקסון ויוסף צבי לסינג.

נתקבלה הצעת מר פרסקי מהועד הפועל, שאין ציר נבחר לשני ועדים וכי לא יבחרו לועד הבקורת שום איש מחברי הועד הפועל.

ועד הועדים קורא את שמות הצירים, שהוא מציע לועדים השונים.

נבחרו הועדים האלה:

ועד התקציב — ש. אפשטיין, צ. שארפשטיין, ע. שמרלר, יודינפריינד ומאטיז.

ועד ההחלטות — מ. הלוי, ש. רובינשטיין (בוסטון), ח. א. פרידלאנד, ק. ווייטמאן, י. ז. פרישברג, י. גינצבורג וש. גינזבורג.

ועד המנויים — ד"ר ל. שפר, מושביצקי, ווינוגראד, מרת יפה, ד. פרסקי, ב. שלבין וניומאן (ביסטון).

ועד העתונות — א. נ. פרלברג, ש. זליגסון וד. פרסקי.

ועד הבקורת — מר פולאק (בוסטון) ויעקב מארק מליבוי.

ועד האשור — מר סלאבקין, מר ה. פרסקי ומר סילברמאן (נורביטש).

הגזבר מר ב. שלבין קורא את הדין־וחשבון של הכספים. לפי הדין־וחשבון הזה עלו הכנסות ההסתדרות במשך שתי השנים לסכום של 23 אלף דולאר, וסכום ההוצאות עלו בערך לסכום כזה. יש גרעון (דיפיציט) של ארבעת אלפים ושש מאות דולארים.

מר פרסקי מציע להדפיס את הדין־וחשבון הזה ולחלקו בין הצירים. מר פרלברג מציע לשלוח את הדין־וחשבון לכל האגודות.

נגשים אל הויכוחים.

מר פולאק מבוסטון: חפצה ההסתדרות לעשות דברים רבים ולא הוציאה לפעולות אף החלק העשירי. העבודה לא היתה מסודרת כראוי. האגודות אינן יודעות מה הוא יחוסן למרכז.

מר ד. פרסקי: אינני מסכים לדעת המרצה, כי האגודות לא עשו דבר. האגודות, להיפך, מתבססות ומתפתחות, אולם המרכז לא שם לב כלל להאגודות.

מר בריינין: הצדק עם מר פרסקי, אבל האשם באגודות. שלחו להן מכתבים וחוזרים פעמים לאין מספר ולא ענו. מיסדים אגודה, והיא הולכת ומתבטלת.

מר פרידלאנד: דברו רק על־דבר תעמולה ותנועה. מדוע לא יסדו איזה מוסד?

מר רובינשטיין: החסרון הוא בשאיפותינו הגדולות יותר מדי. עלינו להתחיל בקטנות ולעבוד בהדרגה.

על־פי הצעת מר קרדימון דוחים את הויכוחים לישיבה השלישית.

בוחרים במר פרידלאנד ליושב־הראש של הישיבה הבאה.

הישיבה השלישית.

היושב־ראש — מר פרידלאנד. מזכירים — מר לסינג ומר גבריאלי.

ממשיכים את הויכוחים.

מר פרישברג: מר שארפשטיין עבר בשתיקה על דברים רבים, כדי שלא להרגיז הסתדרות ידועה. כניסת ההסתדרות העברית לתוך ההסתדרות הציונית היתה מעל. היינו יכולים לקבץ כמאה אלף דולאר לוא התיחסו ברצינות לעבודה. חסרו לנו מטרות מסוימות. היה אחד שהפריע את העבודה.

מר קרדימון: ההסתדרות לא מלאה את חובתה בנוגע להוצאת ספרים. מה שהוציאה, אינו מתאים לצרכינו. גם השעורים למורים אינם מתנהלים בסדר.

מר משהביצקי מציע להביע תודה להנשיא מר בריינין שהיה רוח החיה בכל העבודה.

מר גבריאלי: נחוץ, שההסתדרות תהיה בשביל העם ולא רק בעד האגודות.

מר ווינוגראד: מדוע לא יסדרו הסדרנים גם אגודות?

מר פליישמאן: הסדרנים לא רק שקבצו כסף, כי־אם גם הפיצו את הרעיון של התחיה העברית.

מר אפשטיין: שיטת המזכיר, מר אב. גולדברג, לא היתה נכונה. נחוץ שיהיו לנו בועד הפועל אנשי מעשה.

מר בריינין: כל אחד מאתנו עשה כפי יכלתו. איך אפשר היה ליסד מוסדות בלי כסף? ישנה מצד אחד ד י מ ו ק ר א ט י ה ומהצד השני — ע ב ו ד ה, וזו האחרונה היא העיקר. כל עבודתנו צריכה להיות מכוונה למטרה אחת — ליסד מוסדים הגונים וראויים לשמם.

נתקבלה הצעת מר סלאבקין לקבל את הדין־וחשבון ולהביע תודה לכל חברי הועד הפועל.

נתקבלה (במחיאות כפים סוערות) הצעת מר ווינו־גראד להביע תודה ביחוד להנשיא מר בריינין.

הציר• מפילאדלפיה (מר מזרחי) מוסר דין־וחשבון קצר על־דבר שביתת המורים העברים בפילאדלפיה.

נתקבלה הריזולוציה הזאת: ועידת ההסתדרות העברית מכירה בצדקת דרישות המורים העברים השובתים בפילאדלפיה ומוחאה נגד מנהיגי בתי־הספר המתנגדים לדרישותיהם.

מר סלאבקין מוסר את הדין־וחשבון של ועד האשור: מספר הצירים — 82. ששים ואחד מניו־יורק ועשרים ואחד מערי־השדה: פילאדלפיה — 3, בוס־טון — 6, פטרסון — 2, פליינפילד — 1, באלטימור — 1, גורביטש — 1, דזשוירזי־סיטי — 1, הודסון, נ. י. — 1, ברידזשפורט — 3, בלומפילד, נ. דז. — 1, פורט־אמבוי — 1. כל הצירים נתאשרו מלבד אחד.

קוראים טלגראמות של ברכה לועידה מאת: מרכז המורים דמונטריאל; אגודת „תרבות“, קליבלאנד; בית־הספר הלאומי, ניו־יורק; חובבי שפת עבר, טולידה; מחנה בני ציון, ניו־יורק; „העברי הצעיר“; מאת גולד וגרבר, מונטריאל; ב. היימאן, טורונטו. מכתבי ברכה מהד"ר ניימארק, הפרופיסור ג. דייטש, יוסף בארונדס, מר רייזין מטשארלסטון, ס. ק., ועוד.

ליושב־הראש של הישיבה הרביעית נבחר מר צבי שארפשטיין.

הישיבה הרביעית.

מר שארפשטיין — יושב־ראש. מזכירים — מר לסינג ומר אברהם שוער.

מר ווינוגראד מציע לדחות את כל ההרצאות מחסרון זמן ולגשת תיכף אל קריאת ההחלטות של ועד ההחלטות.

היושב־ראש מעיר, כי ישנה הרצאה אחת, שאי־אפשר לדחותה, משום שהמרצה הוא איש מן החוץ, שאנחנו הזמנו אותו, הלא היא הרצאת הד"ר נ. טורוב.

החלט לדחות את כל ההרצאות מלבד זו של הד"ר טורוב.

מר רובינשטיין, מזכיר ועד ההחלטות, קורא החלטה אחת:

הועידה מטילה לחובה על ההסתדרות לקבל על עצמה את האיניציאטיבה: א) ליסד בתי־ספר עברים מודרניים בשכונות שיש בהם צורך. ב) ליסד בית־ספר עברי כללי לדוגמה, אשר ישמש נסיון לברוא טפוס חדש של בית־ספר עברי בארץ זו.

מר פרלברג: במצבה הנוכחי אין באפשרות ההסתדרות ליסד אף בית־ספר אחד והצעה זו היא מעין לעג לרש. על ההסתדרות רק לבוא בקשר עם בתי־הספר הקיימים ולהשביח שם מה שאפשר.

מר י. גינצבורג מועד ההחלטות מסביר, שהכוונה של ההחלטה היא, כי ההסתדרות תהיה רק הכח המתחיל.

מר ווייטמאן מועד ההחלטות אומר, כי אם אנו מקבלים החלטה זו, אין זו הבעה של „פרומער וואונש“, כי־אם להוציא אותה אל הפועל. אנו יכולים לוותר על הבימה העברית וכדומה, אבל לא על שאלת חנוך הילדים.

מתקבלת החלטת הועד.

מזכיר ועד ההחלטות קורא את ההחלטה השניה:

הועידה מטילה לחובה על ועד הפועל שיגש תיכף ומיד ליסוד בית־מדרש גבוה למורים ושיושם לב בעבוד

תכניתו לצרכי החנוך העברי בארץ זו ולהחימר האנושי של התלמידים הנמצא ברשותנו. על־יד בית־המדרש למורים צריך להיות כנוף של קורסים לגננות.

מר ליפסון: יש צורך בבית־מדרש למורים, אך צריך להוציא את המלה „גבוה" ולהסתפק בבית־מדרש עברי למורים עברים. דעה זו מביע גם־כן מר פרישברג.

נתקבלה ההחלטה בהוצאת המלה „גבוה".

היושב־ראש מבקש את הד"ר טורוב לדחות את הרצאתו למחר משום שהשעה מאוחרת. דוחים הרצאה זו ליום ג'.

מתקבלת פה־אחד ההחלטה לגשת מיד אל הבחירות של ועד הפועל.

מר וינוגראד קורא בשם ועד המנויים את שמות החברים לועד הפועל, וכשהוא מזכיר את השם של מר בריינין, עורכים הצירים דימונסטראציה סוערת שארכה רגעים אחדים. כל הצירים קמו לכבודו פעמים אחדות.

מר בריינין: אחרי רוב מחשבות החלטתי לבלי לקבל עלי את הנשיאות.

מר פרישברג, מר וויטמאן, מר ליפסון ועוד מפצירים במר בריינין לחזור מדבריו.

מר בריינין: אם התנועה מתקיימת רק על איש אחד, אין זו תנועה. ישנם אתנו כחות צעירים ורעננים, שהם יכולים לעשות יותר ממני. הנני מודה לכם בעד הכבוד שחלקתם לי.

הד"ר טורוב: עובדה היא, שאין ההסתדרות העברית יכולה להתקיים בלעדי מר בריינין. אמנם אין זו עובדה משמחת, אבל עובדה היא. דעתי היא, כי על מר בריינין להקריב את הקרבן הזה ולקבל את הנשיאות.

נגשים אל הבחירות, ומר בריינין נבחר פה־אחד לנשיא ההסתדרות. ביחד אתו נבחרים פה־אחד לסגני־הנשיא: ישראל מאץ וש. לאמפורט.

מחליטים להמשיך את הועידה ליום הבא, וכי הישיבה האחרונה תהיה בבית־הספר של פרידלאנד, וכי מר בריינין יהיה יושב־הראש של הישיבה האחרונה. הד"ר טורוב יקרא הרצאתו בישיבה זו.

מודיעים את תוצאות הבחירות ליתר חברי הועד.

יקותיאל גינצבורג — 38 דעות, ש. אפשטיין — 33, מ. ליפסון — 36, מרדכי הלוי — 33, ק. וייטמאן — 34, מרת ב. גרבלסקי — 32, ש. ב. מקסימון — 30, ע. שמרלר — 30, ש. גינזבורג — 28, י. ז. פרישברג — 26, ד. פרסקי — 24.

מר בריינין מודיע, כי לא יקבל את הנשיאות אם לא יבחרו במר שלבין ובד"ר מ. הלוי. הצירים מראים אותות אי־רצון. מר ליפסון אומר, כי צריך לבחור גם במר שארפשטיין. אחרי ויכוחים רבים החלט להעמיד את שלשת החברים האלה לבחירה גלויה. בוחרים בכולם. שלשת הנבחרים מודיעים, כי הם מתפטרים, משום שנבחרו רק על־פי בקשתו של הנשיא.

מר בריינין מודיע עוד הפעם, כי לא יקבל את הנשיאות אם אין האנשים האלה נכנסים אל הועד.

הישיבה נגמרת במצב רוח סוער ובלי כל תוצאות בנוגע לנשיאות.

הישיבה החמישית.

הישיבה הזאת היתה בבית־הספר הלאומי של מר פרידלאנד.

היושב־ראש — ק. וויטמאן. המזכירים — מר לבינג ומר וינוגראד.

מר ש. אפשטיין מודיע, כי מכל חברי ועד התקציב נשאר הוא היחידי. החלט למסור עבודה זו לועד הפועל החדש.

מר מ. הלוי, בשם ועד ההחלטות, קורא החלטה זו: הועידה מאשרת את הוצאת הירחון „תרבות" ומחליטה להמשיך את קיומו. יחד עם זה היא הורשת להרחיב ולהעשיר את תכנו ולהעמידו עד כמה שאפשר על בסיס מסחרי.

מר פרסקי: צריך להכניס אל ה„תרבות" גם מאמרים על־דבר הלשון והדבור העברי.

מר וינוגראד: ה„תרבות" לא יצאה ידי חובתה למורים העברים המאורגנים. היא מציע להקציע מקום מיוחד לאגודת המורים.

מר ליפסון: ה„תרבות" בצורתה הנוכחית איננה לא ירחון פדגוגי ולא ירחון לתנועה העברית. מה שנחוץ להסתדרות הלא זה בוליטין, ועל המורים להוציא עתון פדגוגי.

מר ביבר: יש לנו התחייבות לחותמים. צריך להוציא את תשע החוברות שהבטיחו.

מר גינזבורג: כל ההתחלות קשות. ל„תרבות" יש זכות קיום. נחוץ רק לשכללה.

מר שארפשטיין מגין על קיומה של ה„תרבות" בתור אורגאן חנוכי.

הצעת ועד ההחלטות מתקבלת פה־אחד.

מר גינזבורג מציע להביע תודה למר שארפשטיין בעד עבודתו בתור עורך ה„תרבות".

הצעה זו מתקבלת.

נתקבלו גם ההחלטות האלה:

א) להמשיך את עבודת „קדימה", אבל להטיל לחובה על ועד הפועל לעבד שיטה מסוימה בנוגע להוצאת הספרים.

ב) לעשות את הבימה העברית למוסד קבוע של ההסתדרות ולמציא אמצעים להרחיב ולהגדיל את פעולתה.

ג) למחות בחזקה נגד המו"לים המוציאים לאור ספרים עברים מבלי רשות מחבריהם, כמו אלה המוציאים את „ספורי המקרא" של ביאליק ואת ספרי גראזובסקי.

ד) הועד הפועל הגדול יהיה מבאי־כח האגודות העבריות באמריקה. הועד הזה מתאסף פעם לשלשה חדשים. הועד הפועל המצומצם אחראי לפני הועד הפועל הגדול.

החלט למסור את יתר ההצעות של ועד ההחלטות לועד הפועל החדש.

שאלת הנשיאות עולה עוד הפעם על הפרק.

מר פייזר מודיע בשם הנשיא מר בריינין, שלא בא אל הישיבה האחרונה, כי מוכן הוא לקבל את הנשיאות אם יעשו בחירות חדשות ויבחרו בשלשת החברים שקרא בשמם בישיבה שלפני האחרונה.

אחרי ויכוחים רבים וסוערים מתקבלת הצעת מר ווינוגראד לאשר את הבחירות החשאיות ביחד עם הגלויות שדיו לפניהן.

מתקבלת ההצעה להוסיף עוד שני חברים לועד הפועל. הד"ר מ. הלוי ומר צ. שארפשטיין נבחרים לועד בלי כל התנגדות. הועידה מביעה את דעתה, כי היא בחרה בשני החברים האלה לא תחת השפעתו של מר בריינין, כי־אם מפני שהכירה בנחיצות עבודתם.

אחרי נאומים קצרים של צירים שונים נועל מר ווייטמאן את הועידה השלישית של ההסתדרות העברית.

כל הצירים הנמצאים מתחייבים לעשות את כל אשר ביכלתם לטובת ההסתדרות.

החלק האחרון של הישיבה היה ב„מרכז העברי".

הישיבה נסגרה בשעה 4 בבוקר.

הערה: הסקירה על הועידה והפרוטוקול של הישיבות נשלחו אל „התורן" מהלשכה של „ההסתדרות העברית". — המערכת.

כֹּחַ הַסֵּמֶל

(למשתתפים בתהליך הלאומית בניו־יורק).

מאת

שמעון זאק.

נביאינו הגדולים, אנשי הרוח והרגש היותר כבירים שקמו לאנושיות מאז ועד היום, אהבו לבאר ולהטעים את דבריהם ונאומיהם על־ידי סמלים חיצוניים שונים; ולפעמים, בכדי להבליט את כוונתם ולהשפיע ביותר על שומעיהם, השתמשו גם במעשים משונים ומוזרים קצת, שאינם מתאימים כלל לרוחנו אנו ולטעמנו האסתיטי כיום.

נביאינו ידעו והבינו את הסוד הנפלא הטמון בסמל, את השפעתו העצומה ואת כחו הכביר לעורר את נפש האדם ולחולל בה נפלאות.

הגלות, בת אלפים השנה, הטביעה את חותמה המיוחד על חיי עמנו ועל הפסיכיקה הלאומית שלנו. גלית זו הולידה בקרבנו תכונות כאלה, שאין להן יסוד ושורש ברוחנו ובתרבותנו המקורית; ולהיפך, החלישה או המיתה לגמרי הרבה מתכונותינו המקוריות והמיהדית. אילם יש קיים וש־טיטים ידועים של תכונתנו ואפינו הלאומי, שבאו, לרגלי תנאי חיינו ומצבנו בגלות, לידי התפתחות גדושה ביותר, והתחדדו במדה קיצונית ובשיעור כזה, שנעשו מעין זיזים בולטים בבנין רוחנו הלאומי, ובאופן ששברם הלאומי יצא בהפכם.

לרגלי תנאי חיינו המיוחדים, חיי עם מפוזר ומפורר בין מאות עמים שונים ועשרות תרבויות שונות, היינו מוכרחים תמיד ובכל מקום לצמצם את עצמותנו הלאומית הכללית, לכווין ולהמעיט את דמותו של תכונותינו הלאומיות הכלליות, המשותפות לכל העם ההקיי ושדרותיו השונים; כל חלק וחלק מבני עמנו היה מוכרח להסתגל אל חיי העם, שבתוכו היה חי ואל אופי התרבות השלטת במקומו ובארצו. ההתנגדות אל חיי העמים הזרים, וההשפעה הבלתי פוסקת של התרבות השלטת על אפינו הלאומי לא חדלו גם בתקופות היותר מזהירות במובן הלאומי, שהיו לנו במשך ימי גלותנו הארוכה, כי התקיימו בקרבנו ימרית הפצני, גם בשעה שלא ידענו ולא הרגשנו בקיומן.

צמצום חיינו בגבולות שגבלו לנו אחרים, וטשטוש צורתנו אנו המקורית היו ניכרים בראשונה רק בחיינו החיצוניים, באפני קיומנו, בנימוסים ומנהגים שעל־פיהם חיינו כלפי הוץ; רק הצבעים והגוונים השטחיים של חיינו היו שאולים מאחרים, קליפת חיינו היתה זרה, אבל הגרעין הפנימי שלנו נשאר בטהרו: בחיינו הפנימיים, בחיי הנפש שלנו, בהשקפתנו ויחסנו אל החיים, בטיב מהשבתנו, בהלך נפשנו ובאפני הרגשתנו הוספנו לחיות את חיינו המקוריים הטהורים. היינו אז בבחינת בני אדם בצאתנו אל העולם הגדול ובחיינו כלפי חוץ, ויהודים מקוריים באהלנו ובחיינו כלפי פנים.

אילם תכונת חיינו זאת לא יכלה, בתוקף חוקי ההתפתחות הטבעיים, להתקיים לעולם. כמו שאפיו הפרטי של האדם, מבנה עולמו הפנימי ותכונותיו הפסיכולוגיות הולכים ונבראים, הולכים ומתפתחים בהדרגה על־ידי רשמים, פעולות ומעשים מרובים, הנעשים על־ידו, על־ידי הרגלים ונסיונות אין־קץ, ההולכים וחוזרים בחיינו מיום הולדו עד יומו האחרון, — ככה גם הפסיכיקה הלאומית של כל עם ועם, תכונותיו ואפיו הלאומיים נבראים, מתרכבים ומתפתחים על־ידי פרוצסים שונים של נסיונות ורשמים, שהוא מקבל מן העולם והחיים הסובבים אותו, על־ידי פעולות ומעשים, הנעשים ונשנים על־ידו, אם מתוך רצון פנימי, אם בתוקף תנאי החיים השונים, שהוא נתון בהם במשך תקופות קיומו והתפתחותו.

וככה אנו רואים, שהנסיונות שנתנסינו בהם במשך ימי גלותנו הארוכה, הפעולות והמעשים שהוכרחנו לעשותם לא מתוך נטיה פנימית ודחיפה נפשית, אלא בתוקף תנאי החיים, שהיינו נתונים בהם, פעלו לאט־לאט על מבנה עולמנו הפנימי, על הפסיכיקה הנפשית של בני עמנו, עד שפתחו וחדדו בקרבנו תכונה לאומית מיוחדת במדה גדושה ונפרזה, באופן שתכונה זו שללה מאתנו הרגשה עדינה ונפלאה, המשותפת לכל בני אדם בעלי תרבות: בשעה שאחרים נידנים לכבד ולהעריץ את הסמלים החיצוניים, המגלמים בתוכם את לאומיותם, בשעה שהם כורעים ברך ומתיחסים בהערצה גדולה, המגיעה לידי מסירות נפש, אל דגלם הלאומי, — הנה אנחנו חדלנו לגמרי לתת איזה ערך לסמלים חיצוניים, חדלנו להבין ולהרגיש את הסגולה הנפלאה הטמונה בסמל: הרוח והתוך, הפנימיות והנשמה שבכל דבר היו אצלנו לעיקר העיקרים, אולם הסמל החיצוני חדל לזעזע את נפשנו ולעורר בה אותה ההרגשה הנפלאה, שהוא מעורר בנפשו של בן עם אחר.

מקור התכונה הזאת של הערצת התוך והתוכן ובטול ערך הקליפה והצורה החיצונית, היא בתורת נביאינו ובריהה של תורת המוסר הנעלה של היהדות המקורית. אולם הרי רואים אנו,

שהנביאים בעצמם הבינו גם את הערך הגדול והנעלה של הסמל החיצוני, את השפעתו הכבירה על רגש האדם ועל חיי הנפש הפנימיים, והם בעצמם הרבו להשתמש בסמלים כאלה. רק חורבן ארצנו ואבדן קיומנו המדיני, חורבן שני אלה שהם המסגרת הממשית והסמל החיצוני של הלאומיות החיה, הבריאה והיוצרת, והגלות והאיבוד שבארצות אחרים, — הם שגרמו, כי התכונה הזאת התפתחה אצלנו במדה נפרזה ביותר; והרגש הטבעי של שמירת הקיום העצמי הלאומי הוא שטפח וחזק אותה בקרבנו, בכדי שתשמש לנו הגנה יתדיה נגד התבוללות וטמיעה גמירה בלאומיות זרה ובתרבות נכריה.

וכיום, בעמדנו על סף הגאולה, ובבוא השעה הגדולה של התחדשות חיינו, מתחדשת בקרבנו גם נשמתנו: הרגשה חיה ובריאה מתחילה לפעם בלבבנו, כחות וסגולות נפשיים, טמירים וכמוסים, מתעוררים מתוך עומק נשמתנו, ואנו מתחילים לחיות ולהרגיש כבני אדם חיים ובריאים; ובשעה שראיתי בתהלוכה העברית הלאומית הגדולה את הדגל העברי מנפנף בגאון בשורה אחת עם דגלי אמריקה ובריטניה הגדולה, בשעה שהרגשתי את הרטט הנפשי הקדוש, שעורר בקרבי המראה הנפלא הזה, באותה שעה נגלה לפני פתאום כחו הכביר של הסמל: רגש נפלא ונאצל, שלא ידעתי דוגמתו מאז ועד היום, קם פתאום לתחיה בקרבי והחדיש את חיי רוחי ונשמתי; הרגש הרגשתי, כי החלודה שעלתה בנשמתנו, הפגימות והלקויים, שדבקו בה במשך ימי גלותנו, היסורים הלוך ואבד, הלך והעלם, כי השכבות העבות של עבדות פנימית, חקוי גס וזוהמה רוחנית, שהעיקו עליה, הולכות הלוך וירד; חשתי בקרבי, כי נשמתי שבה אל מקורה, והיא מתחילה להקשיב צלילים חדשים, לקלוט אל תוכה זעזועים דקים ועדינים כאלה, שלא ידעתים מקודם, לספוג אל קרבה רשמים נאצלים, נפלאים והזקים, שלא הרגשתים מעולם; ויחד עם נשמת הלאום הערטילאית קבלה את תקונה נשמת כל אחד ואחד מאתנו, נתמלאה והתעשרה בכל אותם ההרגשות והחושים, שבהם חי ומרגיש כל בן עם נורמאלי אחר.

ומתוך הרגשותי אלה עמדתי באותה שעה על עוד סוד אחד: נביאינו מטעימים כליכך, ביעודיהם המשיחיים הנעלים, את הברכה החומרית, שתשלוט באחרית הימים במעשי ידי בני אדם; הם מתארים בציורים בהירים ונשגבים את ה ת ח י ה ה א ר צ י ת, העתידה לבוא, ואין הם מדברים כמעט כלל על־דבר ה ת ח י ה ה ר ו ח נ י ת (יוצאים מכלל זה הם רק הפרקים ב׳ וי״א בישעיה); וכן בתוכחותיהם הקשות הם מרבים לצייר באופנים שונים את חורבן הארץ ואת ה ע ו נ ש ה ח ו מ ר י, מבלי להזכיר כמעט את ה ע ו נ ש ה ר ו ח נ י. דבר זה מתנגד, לכאורה, אל השקפת עולמם המוסרית של נביאינו ואל היסוד הרוחני המכריע שבתורתם. אולם בשעה הגדולה, בה הנפנו בגאון את דגלנו הלאומי לעיני כל העולם כולו, בשעה שהרגשתי ששעילם חדש, עילם יפה ונהדר, הולך ונברא בקרבי, רק אז התחלתי להבין ולהרגיש את הקשר האמיץ, קשר חזק ובלתי ניתק, שיש בין תחית ה א ר ץ ובין תחית נ ש מ ת ה ע ם ו ר ו ח ו: כי רק העם ההולך וקרב אל אויר ארצו ואל חיק הורתו, והמתחיל שוב לינוק את חיותו מלשד אדמתו הברוכה והדשנה, — רק עם כזה זוכה גם לגאולת נשמתו השלמה והמלאה; ובלי תחיה ארצית מלאה גם חיי נשמתו נשארים פגומים חסרים ובלתי שלמים.

ובשעה מרוממת רוח ומעודדת נפש זו חשים אני, כי יחד עם חשק העבודה, הממלא אותנו, מתפרצים מקרבנו גם כחות רגשים כבירים: מאויים גדולים, מאוויים רעננים, הולכים ומפכים מעמקי הויתנו, ושפתותינו דובבות תהלה וברכה על גאולתנו: ג א י ל ת נ ו ו ע ל פ ד ו ת נ פ ש נ ו ...

שלהי אייר, תר״ף, ניו־יורק.

חֲדָשׁוֹת וּמְאוֹרָעוֹת

באמריקה.

ה ק ו נ ג ר ס ה י ה ו ד י (ד י ן ־ ו ח ש ב ו ן).

ביום הראשון העבר, 30 למאי, נפתח בפילאדלפיה במלון „בילוויו סטראטפורד", הקונגרס היהודי האמריקאי לישיבתו השניה.

עיקר ועידת הצירים לישיבה השניה של הקונגרס היהודי היה צריך להיות, לפי התקנות המוסכמות מראש על־ידי כל המפלגות שיצרו את הקונגרס בשעתו, לשמוע את הפרטי־כל מפי צירי המלאכות של הקונגרס לועידת השלום על פעולותיהם.

אולם, כפי שאפשר היה לשער מראש, אחרי הפולמוס שהתנהל זמן רב בעתונות ובאספות צבוריות בדבר מהותו ותפקידו של מוסד ה„קונגרס היהודי", התיחסו רוב הצירים אל המטרה ה„ליגלית" של הישיבה השניה כאל דבר עראי, ושאיפתם הראשית היתה לגמרי אחרת — לחתוך סוף־סוף את גורלו של המוסד הזה בתור מוסד: אם הקונגרס היהודי האמריקאי הוא דבר שהזמן גרם ליצירתו העכשוי, עם גמר המלחמה וגמר חתימת חוזי השלום, באה שעתו להבטל, או שהקונגרס היהודי באמריקה יתקיים בתור מוסד קבוע, בתור מוסד דימוקראטי שרק לו תהיה הזכות לדבר בשם כל היהדות האמריקאית.

דעת הרוב הגדול של הצירים, כפי שנתבטאה כל הזמן של המשא־ומתן בדבר הקונגרס בעתונות, בויכוחי האספות, ברזולוציות ובהצעות, היתה בעד ק ב י ע ו ת ו של הקונגרס. אמנם הדעות נחלקו בדבר ההשתמשות בישיבה השניה של הקונגרס ה„זמני" למען יצירת קונגרס יהודי קבוע.

קביצת הסוציאליסטים־הלאומיים עם מר אברהם שומיר, אחד ממחוללי הרעיון של קונגרס יהודי, ועם השופט ג. הארטמאן, ראש ה„אורדן החפשי ברית אברהם" בראשם, נהלו תעמולה קיצונית בעד הפרת החוזה הקודם בנוגע לתפקיד הישיבה השניה של הקונגרס היהודי ודרשו, כי אחד מעניניה של הישיבה הזאת יהיה להחליט בדבר קביעותו של הקונגרס ובדבר האמצעים לקיומו. לעומת זה בא הרוב הגדול של הצירים, וביניהם הציונים והמזרחים, אחרי אספות מוקדמות אחדות, לידי פשרה זו: הישיבה השניה של הקונגרס מבחינה יהודית, כפי שדרשו מראש, רק פורמאלית: למסור דין וחשבון מפעולת המלאכות של הקונגרס בועידת השלום ולקבל החלטות מסוימות בנידון זה, ובשום אופן אסור על הצירים לדון בישיבה הזאת בשאלת הקונגרס עצמו, כדי שלא יבואו על־ידי זה לידי הפרת החוזה הקודם. אמנם, העבודה של יצירת קונגרס קבוע ליהודי אמריקה תתחיל תיכף על־ידי הצירים עם סגירת הישיבה השניה של הקונגרס הזמני. לפי הפשרה הזאת היה על הצירים לבחור בועד — בן מאה איש בערך — והועד הזה ימשיך באותה העבודה שהתחיל בה הקונגרס הזמני ויקרא לבחירות חדשות לקונגרס שני בזמן שימצא למוכשר.

במשך היום הראשון היו שתי ישיבות לקונגרס היהודי האמריקאי, ישיבת הצירים וישיבת הערב ושתיהן נחשבו לישיבה (סיסיה) השניה של הקונגרס היהודי שנקרא לישיבתו הראשונה בדצמבר, 1918.

— ישיבת הצהרים. בשעה השלישית בערך אחרי הצהרים נפתח הקונגרס על־ידי הד"ר ש. ל. רובינסון, נשיא האורדן „ברית שלום" וראש ועד המכין של הקונגרס שבעיר פילא־דלפיה. אחרי שהוא מודה לצירים בשם יהודי פילאדלפיה על בחרם בעיר הזאת לישיבת הקונגרס ואחרי שהוא מעורר את הצירים לעבוד מתוך אחדות והארמוניה הוא מציג את נשיא הכבוד של הקונגרס, מר נתן שטרויס, המתקבל במחיאות כפים סוערות. בנאומו הביע הישיש החביב את דעתו, כי באמת אין לצירים כל חלוקי דעות עיקריים והם מסכימים זה לזה „במדה של תשעים ותשעה אחוזים", אלא שיש רק איזו אי־הבנות.

— אינני יודע — אמר בתוך יתר דבריו — אם כולכם הנאספים פה הנכם ציונים, אולם בנוגע אלי אני מבטיחכם, כי הייתי מתפטר מהכיר את בני אילו היה מתנגד לציונות — — אבי־זקני — הוסיף לומר — היה אחד משבעים היהודים שהוזמנו על־ידי נאפוליון ליסד בצרפת את הסנהדרין הידוע ואני מתגאה בזה שניתן לי הכבוד לפתח את הקונגרס היהודי.

הנשיאות נמסרת אחר־כך לשופט יוליאן מאק. בנאומו מתבטאת השקפת הרוב על תפקיד הישיבה של הקונגרס. הוא מדגיש: „אנו מתאספים פה בהתאמה אל התקנות של הקונגרס היהודי המוגבל: לשמוע את הפרטי־כל מפי צירי המלאכות של הקונגרס לועידת השלום". ואחרי שהוא מהלל את פעולת המלאכות הזאת הוא מודיע, כי „אחרי קבלת החלטות מתאימות ביחס אל הפרטי־כל של המלאכות צריך הקונגרס להסגר".

אולם למרות מה שרוב הצירים הסכימו להודעתו הרשמית של יושב־הראש, ולמרות מה ששני הנואמים הראשונים קדמו את פני הסכסוכים החריפים האפשריים, בעוררם לעבודה מתוך הארמוניה, ולמרות מה שהצירים עצמם ודאי ששאפו לעבודה הארמונית, — התפרצה סערת הרוחות בשל שאלת קביעות הקונגרס תיכף עם עבור הקונגרס אל סדר היום, והסערה לא קמה לדממה כמעט במשך שתי הישיבות של הקונגרס.

אמנם, בכל הסערה היה גם כן צד משמח, צד „מרגיע" את הדעת — אם אפשר לומר כך — : ניכר היה מכל המשא־והמתן עד כמה הרעיון של קונגרס קבוע בתור בא־הכח היחידי של היהדות האמרי־קאית חדר עמוק־עמוק לתוך ההכרה הצבורית של עסקנינו ועד כמה רעיון זה היה לשאלת השאלות שלהם, ולכן היתה כל החרדה הגדולה בקרב שני המחנות הנלחמים. ושניהם כוונו באמת למטרה אחת. הללו — הקיצוניים — חפצו להיות בטוחים מראש, כי הצירים יטפלו בשאלת השאלות שלא עמדה, או, יותר נכון, שלא העמדה על הפרק; ולכן בהרו ליותר על אי־הכבוד האישי שיש בהפרת החוזה ועל אי־הנמוס הפארלאמנטארי, בהעמידם את השאלה הזאת בתור ענין ראשון על סדר היום של הקונגרס, בשעה שבאופן רשמי נקרא לשם מטרה אחרת. והללו — המרכזיים — מלבד מה שהיה קשה להם לוותר על שני הדברים האמורים, הם חששו בעיקר לכבודו ולגורלו של הקונגרס הקבוע, אחרי שנוצר בתנאים „בלתי־כשרים".

הויכוחים הסוערים התחילו תיכף עם הודעת הנשיא שיקרא אחד מצירי המלאכות של הקונגרס לועידת השלום למסור דין־וחשבון מעבודתם.

עוד קודם שהספיק יושב־הראש לקרוא בשם את מי שהוא מצירי המלאכות הציע השופט ג. הארטמאן, בא־כח הקיצוניים, את הריזו־לוציה הבאה:

„בשים אל לב, כי מצבם של היהודים בכל הארצות מזקיק את קיומו של קונגרס יהודי קבוע, לכן מביע הקונגרס הזה את דעתו בעד קביעותו של קונגרס יהודי באמריקה, ועוד לפני סגירת הישיבה הזאת ימצאו האמצעים הנחוצים להגשמת התוכן של הריזולוציה הזאת".

מאק מבאר, כי הריזולוציה אינה מן הסדר מפני הטעמים הללו: א) הענין העומד על הפרק הוא מסירת הדין־וחשבון של המלאכות. ב) הריזולוציה לפי נוסחתה היא נגד החוקים האורגאניים של הקונגרס היהודי, שאינם מרשים לו להעלות על הפרק את שאלת הקביעות של הקונגרס.

הביאור של מאק מטיל סערה בתוך קבוצת המתנגדים אל החוזה. הארטמאן פונה אל קהל הצירים נגד ביאורו של היושב־ראש.

ד"ר סטיפאן וייז, סגן הנשיא של הקונגרס, מקבל את הנשיאות לשעה קלה וניתנת רשות להארטמאן לנמק את דבריו. הוא מבאר, שאין מטרת הריזולוציה שלו לעשות את הקונגרס הזה לקבוע, אלא שבישיבת הקונגרס יונח היסוד ליצירת קונגרס קבוע, והשנית, אין מן הדין שבשביל איזו סבה טכנית תסגר הישיבה של הקונגרס מבלי קבל כל החלטה בנוגע לשאלת הקונגרס הקבוע.

מאק עונה לו, כי אין כאן רק שאלה בדבר מעצורים טכניים, אלא בדבר עבירה על נמוסים מקובלים שאי־אפשר לו בשום אופן לותר עליהם. ואם הריזולוציה הזאת תתקבל יהיה מוכרח להתפטר מנשיאותו (סערה בקרב „פועלי־ציון" ואחד מהם מוחה נגד ה„הפחדה" מצד נשיא הקונגרס). מאק מוסיף אחר כך לבאר, כי אין כוונתו ל„הפחיד" את מי שהוא, אלא בלתי־אפשר לו להחזיק במשרתו בתור נשיא אחרי הפרת החוזה של הקונגרס. „כשאני לעצמי —אמר מאק הלאה — נלחמתי בשעת אירגונו של הקונגרס נגד ההגבלות של החוזה, וגם עכשיו חושב אני, כי ההגבלות האלה לא היו צריכות להתקבל, אולם עובדה היא שנתקבלו ועלינו לשמרן". הוא הזכיר גם כן את החלטת ההסתדרות הציונית:

„ההסתדרות הציונית החליטה ב־28 למארץ לתמוך בכל תנועה שתעורר לטובת יצירת קונגרס קבוע. אולם השעה המוכשרת לאחוז באמצעים בעד יצירת קונגרס קבוע הוא רק אחרי שהקונגרס הזה יסגר. אפשר לעשות זאת במקום הזה ועל־ידי הצירים לקונגרס הזה".

הביאורים האחרונים של מאק שהובעו מתוך התרגשות וברצינות מיוחדה נשמעו מתוך תשומת־לב מרובה. תיכף אחרי זה העמדה השאלה להצבעה והתוצאה היתה: 142 צירים הצביעו בעד דעתו של הנשיא, כי הריזולוציה אינה מן הסדר, ו־66 — כנגד. התוצאה נתקבלה בקריאות הידד ובשירת „התקוה".

מר לואיס מארשאל מסר אחר־כך דין־וחשבון קצר על פעולות המלאכות של הקונגרס בועידת השלום, * ואחרי נמרו ברך הד"ר דזש. קאטל, הסטאטיסטיקון של העיר, בשם המאיור את הקונגרס בעבודה פוריה. האספה נסגרה בשעה החמישית וחצי.

על הבימה ישבו בתור אורחים נכבדים של הקונגרס האורחים הללו: ד"ר יוסף בלוך, שבא זה לא כבר מוינה, חברי המלאכויות

---

* הפעולות האלה ידועות לקוראינו מתוך הידיעות השבועיות שפרסמנו בשעתן. — המערכת.

היהודית מגאליצה, מאוקראינה, מליטוויה, מקונסטאנטינופול ומר ש. יאנקא, עורך ה„היינט".

בין הברכות שנתקבלו היו: מהמועצה הלאומית של יהודי רוסיה ומ„ועד הארצית" בפאריז. בטלגראמות של שני אלה הובעה משאלת־הלב שהקונגרס ישאר בתור מוסד קבוע וימשיך את עבודתו הפוריה לטובת היהודים בארצות שונות.

— ישיבת הערב. ישיבת הערב של הקונגרס נפתחה בשעה 9 וחצי בנשיאותו של מאק. תיכף עם הפתיחה הוכנסה שיב הצעה שליפסקי מדיחה בטלה את החוזה בדבר תפקידו של הקונגרס. ישיב מענה המציע נגד הנהגת יושב־הראש, ושוב הכבדת פנים מצד הצירים ליושב־הראש.

המציע היה מר אברהם שומיר, אבי הרעיון של קונגרס יהודי, והצעתו היתה: כי הקונגרס יבחר בועד פועל חדש שיהיה בו 25 חברים, וכי שני שלישים של מספר חברי הקונגרס יהיו רשאים לקרוא לקונגרס יהודי חדש בכל זמן שימצאו למוכשר.

יושב־הראש ביאר, כי הריזולוציה אינה מן הסדר. שומיר טוען נגד משפטו של יושב־הראש. הצירים מצביעים על זה והתוצאה היא, כי 118 דעות הן בעד הנהגת יושב־הראש ו־78 דעות כנגד.

לואיס ליפסקי מציע אז לאשר את הריפורט של צירי המלאכות לועידת־השלום ולפטר את הצירים מתפקידיהם מתוך הבעת תודה בעד מעשיהם.

מר ברוך צוקרמאן ממפלגת „פועלי־ציון" מכניס, בשם התאחדות הסוציאליסטים הלאומיים שבקונגרס, האשמה בת שמונה סעיפים נגד צירי המלאכות ויחד עם זה הוא מציע ריזולוציה של הבעת אי־רצון מפעולות המלאכות.

בין יתר האשמות היו אלה:

המלאכות נבער לפאריז באיחור זמן.

המלאכות לא השתדלה בעד קבלת זכויות לאומיות ובשעת התיצבות באי־כח הציונים לפני צירי ועידת־השלום, לא השתתף אתם אף אחד מחברי המלאכות של הקונגרס.

פקידי הקונגרס הפסיקו את כל הקשרים עם ועד צירי המלאכיות היהודיות מארצות שונות שבפאריז.

המלאכות לא השתתפה בכל פעולה לטובת קריאת קונגרס יהודי עולמי.

מאק שהוא עצמו היה אחד הצירים של המלאכות, רואה באשמות עלבון רב לצירי המלאכות. לפי דעתו, מלאו את תפקידם בהתמכרות יוצאת מן הכלל. הוא עונה:

„קבוצה אחת של המלאכות היתה מוכרחת להשאר באמריקה, מפני שהיתה צריכה להתראות עם הנשיא ווילסון, והנשיא הביע את רצונו שהראיון יהיה דוקא באמריקה ולא בצרפת. — צירי המלאכות לא „התרשלו" לדרוש זכויות לאומיות. להיפך, אפילו אלה שהיו כנגד זכויות כאלו באמריקה, לואיס מארשאל וסיירוס אדלר, השתדלו בכל יכלתם לגשם את החלטת הקונגרס בהיותם בפאריז. אולם מטעם ועידת־השלום הודיעו, כי בשום אופן אי־אפשר לה לדון בשאלת הזכויות הלאומיות, ולכן הוכרחה המלאכות להחליף את דרישת זכויות כאלה בדרישת זכויות למיעוטים. — סבת הדבר, שהמלאכות לא השתתפה בהתיצבות באי־כח הציונים לפני ועידת־השלום היא: שרק אחד מחברי המלאכות נמצא אז באירופה — יעקב דיהאז — וגם הוא שכב אז חולה בלונדון. — צירי המלאכות באו במגע תכוף עם צירי המלאכיות בפאריז. — לא אמת, שהמלאכות לא עשתה דבר לטובת קריאת קונגרס יהודי עולמי. היא באה בדברים בנוגע לענין זה עם צירי המלאכיות היהודיות בפאריז וכולם באו לכלל דעה, כי עדיין לא הגיעה שעת הכושר לקריאת קונגרס כעין זה, משום שהציוניות נעשתה להשאלה היותר בוערת בחיים הצבוריים של היהודים בכל העולם ודורשת את התרכזות המרץ היהודי לפתרונה.

„אני משפיל את ראשי מבושה — גמר מאק את תשובתו — בראותי אנשים שיש להם השנה כל־כך אי־אמתית בדבר כל הענין, עד שהם מרהיבים עוז בנפשם להטיל אשמות על אלה שמלאו את תפקידם בכל־כך אמונה ובכל־כך התמכרות".

תשובתו של מאק עשתה רושם נמרץ. הצירים עורכים אובאציה סוערת למאק ולמארשאל וליתר חברי המלאכות. מתקבלת תיכף הצעה, שהציע אחד הצירים, כי הקובלנות והריזולוציה של צוקרמאן לא תרשמנה כלל בתוך הפרוטוקול של הקונגרס.

— נעילת הקונגרס. התפקיד הרשמי שבשבילו נקרא הקונגרס לישיבתו השניה, נתמלא — הצירים שמעו ואשרו את פעולות המלאכות של הקונגרס. הגיעה שעת הנעילה. לואיס ליפסקי קם ומציע — לסגור את הקונגרס. יושב־הראש רוצה הפנא עוד דיבות אחדים נימוסיים ומבקש את ליפסקי לדחות את הצעתו לרגעים אחדים. הוא מעיר, כי יום הקונגרס הזה ביום הקביע באמריקה לזכרת הנשמות של גבורי המלחמה „והחובה היא על הקונגרס היהודי האמריקאי — אימר מאק בטון עצוב — להזכיר גם כן את נשמות רבבות היהודים ההרוגים בכל שדות הקטל ואת נשמות הלגיונרים העברים שנפלו חלל בהלחמם בארץ־ישראל ואת נשמות רבבות אחינו ואחיותינו שנרצחו ונרצחים גם עכשיו בארצות רבות במלחמתם בעד זכויותיהם ובידי פורעים ומחנות מרצחים. את זכרון נשמתם של כל אלה עלינו לכבד בקימה ממקומותינו". כל הנאספים קמים כאיש אחד ועומדים רגעים אחדים בראשים מושפלים.

יושב־הראש מביע אחר־כך את תודת הצירים לועד ההכנה של הקונגרס שבפילאדלפיה, ואחרי כן — הוא קורא לליפסקי להציע שוב את הצעתו. ההצעה מתקבלת ברוב דעות גדול.

יושב־הראש מכריז: „הקונגרס היהודי הראשון באמריקה נסגר לתמיד".

הסתדרות ליצירת קונגרס קבוע.

עם סגירת הקונגרס — בחצות הלילה בערך — קם באולם רגע נהדר שהיה דראמטי על־פי צורתו והיסטורי על־פי מהותו. היסטורי — מפני שבו הונחה אבן־הפנה ליצירת אותו המוסד העתיד להביא מהפכה בחיים הצבוריים והלאומיים של היהדות האמריקאית וממנו תוצאות לחיים הצבוריים והלאומיים של היהדות העולמית כולה. אך גמר הנשיא „להפטיר" על הקונגרס בכרוז על נעילתו והנה קם מר גדליה בובליק, שנמצא אז על הבימה והוציא ממנו את הפטיש, הכה על העמוד והכריז על פתיחת ועידה חדשה לשם יצירת קונגרס קבוע.

„הקונגרס היהודי הקבוע נולד עכשיו!" — קרא בובליק בקול מביע אומץ ואמונה ובקש את הצירים להשאר באולם. והצירים ענו על הכרוז הזה בקימה ממקומותיהם, במחיאות כפים ובהתפרצות של קולות שמחה במשך רגעים רבים. כולם הרגישו, שהרעיון שהיה באמת משאת נפשם של כל הצירים, אלא שלא היו תמימי דעים בנוגע לאמצעי הגשמתו — הרעיון המשותף הזה נחל סוף־סוף נצחון.

בו באולם שמת הקונגרס נערכה אחר כך ועידה בת שלוש ישיבות — אחת בלילה ושתים ליום המחרת, 31 למאי, בהשתתפות כל הצירים, מלבד לואיס מארשאל. והודות לרציניותם היתירה של הצירים ולחריצותו המעשית של יושב־הראש — ליפסקי — הצליחה הועידה ליצור את „המכונה" הנחוצה להגשמת הרעיון של קונגרס יהודי קבוע.

עם ראשית הישיבה הראשונה קורא וויז נאום מתוך הכתב, שבו הוא מבקר קשה את „היחידים הלוקחים להם את הזכות לדבר בשם הרבים", ומעורר את הצירים שנבחרו מתוך העם שימשיכו לעבוד את עבודתם מבלי לפחד מפני המתנגדים, ואחרי־כן נגשת הועידה תיכף למעשים.

נבחרים: לואיס ליפסקי ליושב־הראש, אברהם שומיר — סגן יושב־הראש ומר ברנארד ריטשארדס למזכיר. בין המועמדים למשרת יושב־הראש נזכר גם שמו של מאק והועידה הפצירה בו הרבה שיקבל עליו שוב את הנשיאות, אולם הוא סרב לקבל ויחד עם זה גלה את דעתו שרצוני לו להיות חבר בקונגרס החדש.

יושב־הראש מנה ועדים אחרים: לתקנות הועידה, להצעת רזו־לוציות, להעמדת פקידים, ועד לכספים, ובזה נגמרה בשעה מאוחרת מאד הישיבה הראשונה של הועידה ההיסטורית הזאת.

הישיבה השניה נפתחה בשעה 10 בבוקר ביום השני. נקראות טלגראמות של ברכה חרשות שתקבלו וכמו־כן מסכימה הועידה לשלוח טלגראמות תמיכה ועידוד למוסדות יהודיים: ביניהם: ל„ועד הארצית" בפאריז ולוייצמאן. וויז מבקש את רשות הדבור ומציג את האורח הנכבד ה"ה ברוך מיינר.

האורח מדגיש בנאומו את נחיצותו של קונגרס קבוע ואומר, כי גורל היהודים בארצות שונות באירופה תלוי הרבה בהחלטותיהם של אספות יהודיות בעין הקונגרס.

בעברו אחר כך אל העזרה הניתנת על־ידי יהודי אמריקה לאחיהם נגועי המלחמה הוא קורא ליהדות האמריקאית „אם בישראל" המפרנסת את חלקי עמנו בארצות שונות, אולם הוא מבקש בשם היהדות הגליציאית והאוסטרית לסדר את העזרה באופן כזה שנגועי המלחמה יהיו ביכולת להקים את הריסות מצבם.

הוא מציע שתי בקשות:

1) להשתדל, כי הממשלה האמריקאית תיצור משרות קונסו־לאטים בלמברג וקראקוי, כדי שהנשים והילדים הרוצים לנסוע לבעליהם ולאבותיהם באמריקה לא יהיו זקוקים לנסוע לווארשה בשביל אישור התעודות.

2) להשתדל, כי „ועד החלוקה המאוחד" ישנה את שיטתו בנתינת העזרה ליהודי גליציה. ותחת שהועד עוזר למשפחות בודדות או יחידים מוטב שייסד מוסדות להלואות.

מחליטים למסור את שתי הבקשות לועד הפועל שיבחר.

ועדים אחדים כבר גמרו את עבודתם וקוראים את הפרוטו־קולים שלהם, המתקבלים בשנויים אחדים.

נקרה אינצידנט המעכב בעד מהלך העבודה: מר בראון מביע מחאה בשם הפראקציה של הסוציאליסטים הלאומיים נגד זה שברוך צוקרמאן, אחד ממנהלי הפראקציה הזאת, לא נתמנה בועדים שנמנו. יושב־הראש מתנצל, שלא היתה בזה כל כונה מיוחדת ושעוד יש שעת כושר לצוקרמאן להבחר בועד הפועל. בראון מבקש שוב את רשות הדבור בכדי לבאר את סבת התפטרותו ואחרי שהיושב־ראש אינו ממלא את בקשתו, עוזבת הפראקציה עם י. ענטין בראשה את הישיבה. בארונדס הודיע אחר כך, כי הפראקציה לא עזבה את הישיבה באופן דימוסי, אלא בכדי לערוך אספה ולהתיעץ על טכסיסיה בנוגע לבחירות.

מוריס רוטנברג קרא אחר כך בשם הועד לרזולוציות את כל הרזולוציות שכבר נתקבלו, בכדי שהצירים יעמדו על טיבן. הויכוחים עליהן נדחו לישיבה הבאה, ובזה נסגרה הישיבה.

בישיבה הזאת קרא גם־כן מר ריטשארדס את תכנית „ועד הארצות", כפי שהביא אותה לכאן הד"ר זאלקינד, ציר המלאכות הרוסית ושלית הועד הפאריזי. וויז הציע, כי שאלת „ועד הארצית" תהיה ענין לקונגרס הבא שיבחר, כפי שיש לשער, לא מאוחר מבחודש אוקטובר הבא, והועידה לא תדון בה.

הישיבה האחרונה של הועידה נפתחה בשעה 2 בערך אחרי הצהרים. הפראקציה השמאלית שבה ודרשה בשביה פריבילגיות אחדות: ביניהן: הוספה של 7 מועמדים לועד־הפועל על חשבון החברים שלהם, שכבר נכנסו בתוך הרשימה. יושב־הראש נוטה למלא את דרישותיהם אם הועידה תסכים, אולם הועידה לא הסכימה ואחרי ויכוחים ארוכים נגמר האינצידנט.

ד"ר טאננבוים, חבר המלאכות הגאליציאית, מברך את הועידה ומביע את תקותו בשם היהודים הגאליציאים, כי הקונגרס היהודי האמריקאי הבא ימלא את תפקידו הנשגב.

מוצעות אחר כך ומתקבלות אחת־אחת ההחלטות הבאות, שבהתגשמותן תלויה יצירתו של הקונגרס היהודי הקבוע.

ההחלטות לטובת קונגרס יהודי קבוע.

„בכדי להוציא לפעולות את קיומו של הקונגרס היהודי האמריקאי מכרזת הועידה הזאת על עצמה בתור הסתדרות זמנית למטרת הקונגרס היהודי האמריקאי.

1) ההסתדרות הזמנית תהיה מורכבת מ־71 חברים שיבחרו מטעם הועידה הזאת, או שההסתדרות הזאת (הזמנית), על־פי רוב דעותיה, תספח אליה עוד עשרים חברים שיבחרו מטעם הסתדרויות ארציות של יהודי אמריקה, באופן שההסתדרות (הזמנית) תהיה מורכבת מ־91 חברים, אולם בכל אופן לא ירבה מספר חבריה.

2) ההסתדרות הזמנית מקבלת יפוי־כח להקים מתוך חבריה ועד ההנהלה שיעמוד תחת רשותה.

3) הועידה מקבלת את העיקרון (פרינציפ) של בחירות כלליות ודימוקראטיות ביחס אל הקונגרס היהודי ומקבלת גם כן את אופני הבחירה בנוגע לצירים שהם באי־כח ההסתדרויות הארציות, כפי שהיה נהוג בשעת בחירת הצירים אל הקונגרס היהודי הראשון. תכניות הבחירה תהיינה זקוקות לאישור מטעם הועד הפועל.

4) להסתדרות הזמנית ניתן יפוי־כח לעבד קונסטיטוציה עראית בשביל הקונגרס היהודי. העתקות של הקונסטיטוציה תמסרנה לידי הצירים הנבחרים לא מאוחר מ־60 יום לפני ועידת הקונגרס.

5) להסתדרות הזמנית ניתן יפוי־הכח לקרוא לועידת הקונגרס ולבקר את תעודות הבחירה של הצירים הנבחרים והקונגרס עצמו יהיה צריך אחר כך לאשר את הבחירות.

6) הקונגרס יקרא במוקדם האפשרי.

7) להסתדרות הזמנית ניתן יפוי־הכח לעשות את כל הנחוץ בשביל אירגון הקונגרס היהודי, בענין יצירת הסתדרויות מקומיות למטרות הנהלה ואירגון, להוציא עתונים וכל מיני חוברות וספרים שמטרתם היא — הפצת הדעות ובירורי הדברים בכל מה שנוגע לקונגרס בקרב היהודים, וגם כן לרכוש את הכספים הדרושים למטרה זו.

8) הוכר, כי טובת עם ישראל דורשת שעבודת־העזרה בארצות המלחמה תעשינה על־ידי איחוד כל מוסדות או ועדי העזרה היהודיים שבארצות שונות; ומטעם זה ניתן יפוי־כח להסתדרות הזמנית לבחור במלאכות אל הועידה הבינארצית של עסקני העזרה היהודית העומדת להקרא בפאריז מטעם „ועד הארצות" (ועד צירי המלאכויות היהודיות).

9) עד שיקרא הקונגרס לועידתו ניתן יפוי־הכח להסתדרות הזמנית להגן על זכויותיהם ועל עניניהם של היהודים. למטרה זו תשתתף ההסתדרות בעבודת „ועד הארצות" בפאריז ובעבודת הסתדרויות אחרות לפי ראות עיניה. לכשיקרה שקריאת קונגרס יהודי בין־ארצי תקדים לקריאת הקונגרס היהודי האמריקאי, תשלח ההסתדרות הזמנית מלאכות לקונגרס ההוא.

10) הועידה מקבלת בשמחה את החלטת הועידה בסאן־רימו בדבר ארץ־ישראל ומעוררת את כל יהודי אמריקה לנדב בכל מדת האפשרות לקרן ההולכת ונקבצת על־ידי הציונים לטובת בנין הבית הלאומי לעם ישראל בארץ־ישראל.

אחרי קבלת ההחלטות משמיע ווייז על כספים הנחוצים לועד הפועל להנהלת עבודתו ובמשך חצי שעה נקבץ סכום של 57,000 דולארים בערך. בין יתר הנדבות ישנן 5.000 מאת נתן שטרויס וכסכום הזה מאת ועד ההכנה שבפילאדלפיה ומאת מרת שווייצר.

על־פי הצעת השופט סאנדרס נבחרים אחר־כך פה אחד כל חברי הועד־הפועל כפי שהוצעו על־ידי הועד להעמדת פקידים: נתן שטרויס — בתור נשיא של ההסתדרות הזמנית; סגניו: ד"ר לואיס רובינסון (פילאדלפיה), הררי קוטלר (פרובידנס), השופט סאנדרס, הרב מ. ז. מרגלית, נדליה בובליק ויהואש (ניו־יורק); ברנארד ריטשארד — מזכיר, ויתר חברי הועד הפועל. אלה האחרונים הם באי־כח של הזרמים ביהדות האמריקאית וביניהם — ראובן בריינין בתור בא־כח העברים והציונים.

לפני סגירת הועידה נתקבלה החלטה, שהועד הפועל החדש ימסור לציר האנגלים באמריקה תזכיר בדבר שחרורם של ז'אבוטינסקי ויתר חבריו ברגנה היהודית בארץ־ישראל.

התנועה הלאומית

הציונית באמריקה.

ביום השלישי, 25 למאי, היתה בניו־יורק אספה מיוחדת לבאי־כח השכונות המקומיות. דנו בעיקר על תכנית העבודה הציונית במשך השבועות שנשארו עד הועידה הסמוכה של הציוניות העולמית, שתהיה בלונדון בימים הראשונים ליולי.

יושב־הראש היה מר רוטנברג והנואם הראשי — מר לואיס ליפסקי. הנואם הוכיח, כי אי־אפשר לברוא תכניות חדשות של עבודה עד אחרי הועידה הלונדונית, אולם החובה מוטלת על הציונים האמריקנים להוציא תועלת ממשית מתוך הסנטימנט הציוני העמוק המורגש עכשו בקרב כל חוגי היהדות לרגלי הבשורה מסאן־רימו, ולחזק על־ידי כך את הציוניות המאורגנת.

הנואמים אחרי כן ישבו ודנו את האמצעים שעל ההסתדרות להשתמש בהם בכדי להוציא את השאיפה הזאת אל הפועל. מר יעקב די־האז ומר עמנואל ניומאן היו בין ראשי המתוכחים.

החלט, כי הועד המרכזי של השכונות הציוניות בניו־יורק יקדיש מרץ רב במשך כל הזמן הקצר שנשאר עד הועידה להכנסת חברים חדשים לתוך השכונות, וכמו־כן לקבץ את הנדבות שהובטחו לטובת קרן הגאולה.

* * *

לקראת יום הפרחים לטובת הקרן הקיימת לישראל.

קבלנו מאת הועד המרכזי של ציוני ניו־יורק את הכרוז הבא:

אל צעירי הציונים בניו־יורק! יום 13 ליוני נקבע ליום הפרחים לטובת הקרן הקיימת. בשעה הזאת אנו מחויבים יותר מבכל הזמנים עד עכשיו לרכוש סכומים עצומים של כסף לטובת הקרן הקיימת, בכדי לאפשר את קנית חבלי אדמה גדולים בארץ־ישראל, שלמטרה זו נוצרה הקרן הקיימת.

הקרן הקיימת היא המוסד היותר חביב בעמנו, מפני שבל קנין הקרן הזאת הוא קנין כל עמנו. לקרן הקיימת יש עוד המעלה, שכל אחד היהודים, אפילו העני שבהם, יוכל להשתתף בה בנדבתו.

בכדי לגרום להצלחתו של יום הפרחים בשנה הזאת באופן יוצא מן הכלל נחוץ לגייס מספר רב של מתנדבים. בה במדה שירבה מספר המתנדבים, תרבה ההצלחה. אנו קוראים משום זה לכל צעיר וצעירה מבני שש־עשרה שנה ומעלה להרשם בתור מתנדבים. החובה היא על כל יהודי, אם הוא עצמו כבר זקן מקחת חלק בעבודת קבוץ הכספים, לעורר את בנו ובתו, את אחיו ואחותו ואת כל מיודעיו להספח על גדוד המתנדבים.

הודיעו תיכף את האדריסה שלכם ללשכת הועד המרכזי של ציוני ניו־יורק, 55 השדרה החמישית, או ללשכת השכונה הציונית הסמוכה למקום מגורכם.

* * *

הועידה השנתית של הפידיראציה הציונית באנגליה.

בימים הראשונים של השבוע העבר נערכה בלונדון הועידה השנתית של הפידיראציה הציונית. חיים ווייצמאן היה יושב־הראש ובין הנואמים היו: נחום סוקולוב, הלורד רוטשילד והרברט סמואל.

ווייצמאן נאם שתי פעמים ובתוך יתר דבריו פרסם גלויי־דעת אחדים שיש להם ערך נכבד: כעבור חודש או שני חדשים יפתחו שערי הארץ להגירה יהודית. — האדמיניסטראציה האנגלית החדשה יהיה תפקידה לנשם את השאיפות הציוניות. בין פקידיה יהיו גם כן יהודים, ומלבד זה תשתתף „מועצה יהודית" בחלקים מיוחדים של עבודתה והמועצה תקבל את האפשרות לבנות את הארץ במובן הכלכלי. — הרברט סמואל יתפוש את מקומו בארץ־ישראל בתור „נציב עליון" מן הראשון ליולי הבא.

בתוך יתר עבודות ההכנה בשביל בנין הארץ במובן הלאומי חשובה מאוד הפצת השפה העברית על־ידי אמצעים חנוכיים שונים. — נחוץ לעבודות ההכנה הראשונות ככים של 125.000.000 דולארים.

ווייצמאן נבחר לנשיא הפידיראציה ויוסף קובין — לסגני.

בישיבה האחרונה החלט ליסד דיפארטאמנט מיוחד שיהיה מוקדש לעניני הערבים בארץ־ישראל.

ברכות

הנני מברך את הועד הפועל החדש של ההסתדרות העברית בפעלים ובמעשים כבירים בשדה התחיה העברית.

ז. פישמאן.

אני מברך את הועד הפועל החדש של ההסתדרות העברית שיצליחו בעבודתם לטובת התנועה העברית באמריקה.

א. פרסקי.

הנני מברך את הועד הפועל החדש של ההסתדרות העברית בעבודה פוריה ומצליחה, ולאות אמון לועד הנני תורם עשרה דולארים לטובת ההסתדרות. כמו כן הנני מבטיח להשיג בכל שבוע חבר חדש להסתדרות.

הלל ארונוף.

ברכה לועד הפועל החדש של ההסתדרות העברית. חזק ואמץ!

ש. שפירא.

אני מאמין באמונה שלמה בהצלחת הועד הפועל החדש, ולאות אמון הנני תורם עשרה דולארים לסדור העבודה.

י. ז. פרישברג.

לועד הפועל של ההסתדרות העברית, שלום! עבדו, אחים, והצליחו בכל מעשיכם לטובת התרבות העברית באמריקה.

דר. ל. שפר.

ספרות ארץ-ישראל

נתקבלו ספרים חדשים:

1) **אגדות התנאים**, מאת בכר, תרגום א. ז. רבינוביץ. כרך א'.
המחיר $2.25; עם המשלוח $2.50

2) **מולדת**, ירחון לבני הנעורים. חוברת ו.
המחיר 50 סנט, עם המשלוח 60 סנט.

3) **האדמה**, ירחון, בעריכת י. ח. ברנר. חוברת ו'.
המחיר $1.00; עם המשלוח $1.15

4) **מעברות**, ירחון, ערוך על-ידי יעקב פיכמאן. חוברות ה' ו-ו'.
מחיר כל אחת $1.00; עם המשלוח $1.15

הכתובת:

ZIONIST ORGANIZATION

55—5th Ave. New York, N. Y.

למדו את השפה העברית בלי עזרת מורה!

עזר מועיל לאלה הרוצים להשתלם בלמוד השפה העברית!

המנורה

דו-שבועון למתלמדים ולמשתלמים בעברית, יוצא לאור בווינה-ברלין

מטרת דו-שבועון זה למלאות את החסרון הנרגש אצלנו. הדו-שבועון יהיה לכל מתלמד ומשתלם בעברית וגם לחניך בית-ספר עברי לעוזר בר-סמכא, למדריך נאמן, למשלים ומשכלל. הוא יעניק להם חומר-קריאה משעשע ומתחלף, מלמד ומשנן כאחת; בו יקשר וישלב הנעים עם המועיל, הערב עם הממשי. הדו-שבועון נועד בעיקרו בשביל מתחילים ומשתלמים כאלה שכבר נכנסו אל פרוזדור ועוד טרם נכנסו אל טרקלין שפתנו וספרותנו.

הדו-שבועון יכיל: ספורים, שירים, אגדות, שיחות, קטעים מדברי ימי-עמנו, דוגמות למכתבים פרטיים ומסחריים, שעורים בדקדוק עם תרגילים, ביוגראפיות, פתגמים, חידות, הלצות, מלים לשנון, דואר המערכת ודואר הדדי בין הקוראים.

החומר יהיה חלקו מקורי וחלקו מקבץ ממיטב ספרותנו של כל התקופות. שפת הדו-שבועון וסגנונו יהיו לפי האפשרות פשוטים וקלים. חלק החומר יהיה מנוקד וחלקו בלתי-מנוקד, הכל לפי התוכן. המלים הדורשות תרגום תתגרמנה לשפה האנגלית.

נתקבלה חוברת א'.

התוכן:

1. מזמן המלחמה בארץ-ישראל. (מאמר).
2. למתנדבים בעם (שיר), מאת ח. נ. ביאליק.
3. שיחה (מנוקדת).
4. מדברי ימי עמנו: א) מוציא העם. ב) האבות והשבטים. ג) גלות מצרים.
5. מכתב פרטי (באותיות כתב).
6. מכתב מסחרי (באותיות כתב).
7. פתגמים למכתבים (מנוקדים).
8. שעור בדקדוק.
9. תרגילים (מנוקדים).
10. אגדות: הרומאי ועבדו העברי, עקדת יצחק (מנוקדות).
11. חדות (מנוקד).
12. הלצות (מנוקד).
13. שאלות ותשובות.
14. דואר הקוראים.
15. מלים לשנון (מלון עברי-אנגלי).

החוברת מכילה 24 עמודים. המלים הקשות מבוארות בכל מקום באנגלית.

מחיר החוברת 10 סנטים עם המשלוח.

מחיר החתימה לשנה 1.50 דול.

הכתובת:

S. DRUCKERMAN

50 Canal Street New York, N. Y.